

25 let tovarne Kondenzatorjev v Semiču

OB OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU ALI MALA USTAVA JE V RAZPRAVI

V osnutku zakona o združenem delu so urejeni temeljni odnosi v združenem delu. Z zakonom so zajeti družbeno-ekonomski odnosi delavcev v združenem delu, samoupravno organiziranje združenega dela in uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu. Zakon je torej svojevrsten kodeks. Vendar se v zakonu odnosi v združenem delu za razliko kot pri kodeksu v splošnem pomenu ne urejajo celovito, temveč le v mejah zakonodajne pristojnosti federacije, toda tudi v teh mejah se ti odnosi ne urejajo popolnoma, temveč le, če imajo sistemski pomen. To pomeni, da so v osnutku urejeni samo tisti odnosi v združenem delu, ki zagotavljajo sistem socialističnih samoupravnih odnosov in enotne temelje tega sistema.

Samoupravno urejanje je osnovna oblika urejanja odnosov v združenem delu in sicer predvsem samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje. V osnutku so opredeljeni samo temelji za samoupravno urejanje teh odnosov in praviloma takšne določbe, ki zagotavljajo temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti v vseh odnosih, ali pa prepovedujejo vzpostavljanje in uresničevanje takšnih odnosov.

Sistemski pomen na tem področju imajo poleg zakona o združenem delu tudi drugi zvezni zakoni o temeljih sistema družbenega planiranja, o temeljih denarnega sistema, o temeljih bančnega sistema, o temeljih sistema premoženja in osebne zavarovanja itd. Zato odnosi, ki bodo urejeni v teh zveznih zakonih, niso celoti urejeni v zakonu o združenem delu, saj osnutek določa samo načelne temelje, ki so nujni, da bi zagotovili njihovo konsistenco s temeljnimi odnosi v združenem delu.

Na tem področju bo nujno izdati tudi več takimi imenovanih izvedbenih zveznih zakonov, s katerimi bodo v skladu s temeljnimi odnosi, določenimi v zakonu o združenem delu podrobno urejeni nekateri pravni instituti, kot so zvezni zakoni o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka, o revalorizaciji in amortizaciji osnovnih sredstev, o oblikovanju denarnih rezerv, o knjigovodstvu in drugih poslovnih evidencah, o prisilni poravnavi in stečaju, itd. Pri ureditvi odnosov v združenem delu so ustvarjalci osnutka izhajali iz ustave SFRJ — tako iz njenega normativnega dela, v katerem so določeni vsi odnosi, ali so opredeljena načela za ureditev teh odnosov, kot tudi iz uvodnega dela ustave SFRJ ter iz pozitivnih izkušenj v samoupravni praksi, pridobljenih pri izvajanju ustavnih amandmajev in zveznih zakonov, ki so bili izdani za njihovo izvedbo v času od leta 1971 do leta 1973 in iz pozitivnih izkušenj v doslej izvedeni samoupravni preobrazbi združenega dela v skladu z ustavo SFRJ.

To bi bila v kratkem vsebina in struktura osnutka novega zakona o združenem delu, seveda pa bo najširša razprava marsikaj še dodala k temu zares pomembnemu zakonu, ki ga zdaj sprejemamo in je upravičeno dobil vzdevek „mala ustava“.

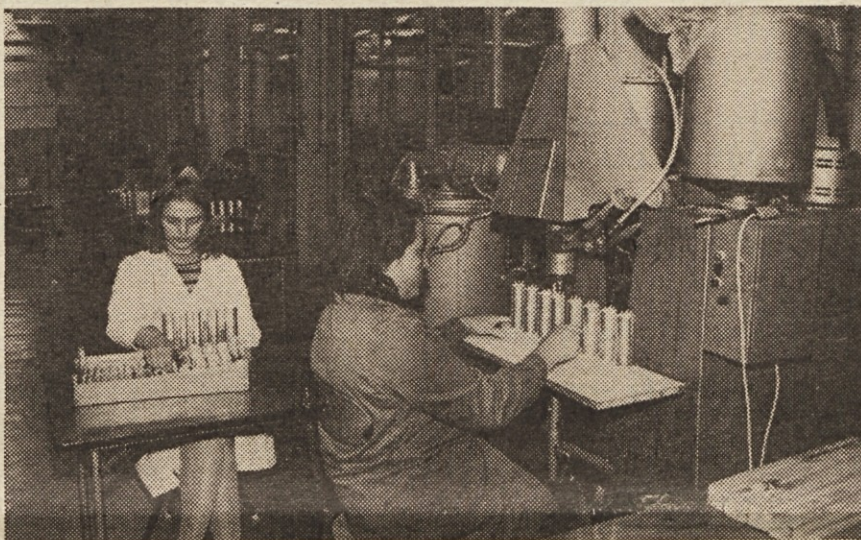
mak

Nad tisoč članski delovni kolektiv Industrije kondenzatorjev v Semiču bo 19. junija praznoval 25-letnico, odkar je tu, v dokaj skromnem obsegu stekla proizvodnja tovrstnih elementov za elektroniko v letu 1951. Od prvih začetkov do danes je tovarna v četrto stoletje dosegla zelo velik razmah in postala moderno in pomembno žarišče Iskre v tem delu Slovenije. S svojimi kvalitetnimi izdelki si je utrla pot tudi široko v svet, hkrati pa postala pomemben dejavnik v preobrazbi Semiča in njegove okolice, eno izmed gibal napredka naše Bele Krajine, ki je v NOV dala tako bleščeč delež k uspehu naše revolucije.

Za praznovanje 25-letnice tovarne kondenzatorjev pripravljajo za 19. junij proslavo, na kateri bo slavnostni govornik podpredsednik skupščine SRS in nekdanji predsednik skupščine ZP Iskra Vladimir Logar. Šolarji in gimnazijci iz Semiča ter Črnomlja bodo izvedli bogat kulturni spored, v katerem pa bo nastopil tudi ženski pevski zbor iz Črnomlja.

Na proslavi bodo ta dan podelili tudi državna odlikovanja in priznanja najzaslužnejšim članom delovnega kolektiva, hkrati pa na stežaj odprli vrata svoje tovarne za vse, ki jih zanima, kaj in kako v tej tovarni proizvajajo.

—C—

Motiv iz proizvodnje v novi hali v Semiču.

INDUSTRIJA TELEKOMUNIKACIJ

Dosežek lastnega razvoja

Doma razvita polelektronska zasebna avtomatska telefonska centrala EPABX 300 vključena v javni promet

Strokovnjaki TOZD ATC Labore so v letošnjem maju vključili v javni promet prvo zasebno semi-elektronsko centralo s 120 priključki, kar je sad dolgoletnega dela domačih in strokovnjakov Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani na področju razvoja modernih telefonskih central. Prva centrala EPABX 300 deluje v upravni zgradbi Iskra — IEZE v Ljubljani.

Zasnovana je na modernih principih telefonske tehnike, kar ji omogoča veliko prometno zmogljivost in možnost dopolnjevanja za posebne vrste prometa. Krmilna avtomatika govornih poti je izvedena s hermetič-

nimi kontaktniki, kar zagotavlja maksimalno kvaliteto govornih zvez in dolgo življenjsko dobo ter omogoča še vrsto drugih možnosti kot npr. hitro vzpostavljanje zvez, maksimalno izrabo govornih poti, neslišno delovanje idr.

Krmiljenje centrale je izvedeno s polprevodniškimi pomnilnimi enotami, kar omogoča izredno prilagodljivost centrale posameznim zahtevam telefonskega prometa. Modulna zgradba centrale omogoča enostavno povečavo od manjše na večjo konfiguracijo. Na poseben način konstruirane omare in uporaba plošč

(Nadaljevanje na 2. strani)

USTANOVITVENA SEJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA OO SINDIKATA SOZD ISKRA

Po sklepu predsedstva sindikalne konference ZP Iskra sklicujem ustanovitveno sejo Koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata SOZD Iskra Ljubljana, ki bo v ponedeljek, 14. junija 1976 ob 10. uri v sejni sobi samoupravnih organov ZP Iskra v pritličju poslovnega centra v Ljubljani, Trg revolucije 3.

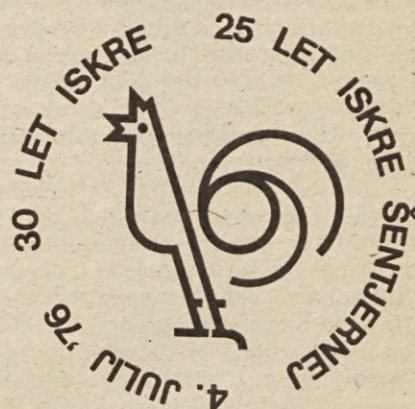
DNEVNI RED:

1. otvoritev ter izvolitev organov zasedanja (delovno predsedstvo, verifikacijska komisija, volilna komisija, zapisnikar, overovatelj zapisnika)
2. poročilo predsednika sindikalne konference in predsednika nadzornega odbora sindikalne konference ZP Iskra
3. razprava po poročilih
4. razrešnica predsedstva sindikalne konference, nadzornega odbora in komisij
5. sprejem samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata in njegovih organov v SOZD Iskra
6. volitve izvršnega odbora Koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata SOZD Iskra, nadzornega odbora in komisij
7. obravnava ter sprejem predloga o programski usmerjenosti in delovanju KO OOS in njegovih organov
8. obravnava ter sprejem finančnega načrta delovanja sindikata in ostalih družbeno-političnih organizacij ZP Iskra za leto 1976
9. obravnava srednjeročnega programa razvoja Iskre in njenih organizacij za obdobje 1976 — 1980
10. razno

Na liniji rotorjev za zaganjalnike za vozila Citroen je zaposlenih deset delavk. Na sliki jih vidimo pri ročnem navijanju, sicer pa ta posnetek sodi k obširnejši reportaži, ki jo o delu TOZD Veliki zaganjalniki v Novi Gorici danes objavljamo na straneh 4 in 5.

Dan borca - dan Iskre - 25 let TOZD Upori

Pod tem znakom bo 3. julija t. l. v Šentjerneju tradicionalna proslava dneva borca in dneva Iskre, povezana s 25-letnico uspešnega delovanja TOZD Upori v Šentjerneju.

Gostoljubni Šentjernežani si prizadevajo, da bi bilo naše vsakoletno srečanje in praznovanje čim bolj prijetno, zanimivo in pestro pa čeprav pri organizaciji ne manjka tudi težav. Spričo njihove priznane zagnanosti in organizacijskih sposobnosti bodo do 3. julija

premagali vse ovire in proslavo dneva borca in dneva Iskre ter svoje 25-letnice pripravili v z adovoljstvo vseh tisočev Iskrašev in njihovih svojcev, ki se bodo ta dan zgrnili iz vse Slovenije v Šentjerneju. Želimo si le, da bi tudi lepo vreme dodalo njihovim naporom za dostojno praznovanje svoj delež!

Organizatorji proslave v Šentjerneju bodo naročila za tradicionalni paket sprejemali še do vključno 20. junija!

Domača elektronska zasebna avtomatska telefonska centrala EPABX 300.

Za večjo prodajo doma in na tujem

Specializirana razstava „Zavarivanje“ '76 v Zagrebu in mednarodni velesejem v zahodnonemškem Hannoveru

Industrija avtomatike je načrtovala za letos precej širšo propagandno dejavnost in se med drugim udeležila dveh pomembnih specializiranih razstav, ki zadevajo njeno proizvodnjo. To sta razstavi Zavarivanje '76 (od 18. do 23. maja) in BIAM razstava obdelovalnih strojev in avtomatizacije (od 14. do 19. junija).

Specializirana razstava Zavarivanje '76 je bila letos prirejena v velikem obsegu, z veliko mednarodno udeležbo, tako da so obiskovalci lahko videli vse kar premore ta dejavnost ta hip v svetu. Naš marketing, oz. njegova sejmska služba je pripravila posebno stojnico Iskre v hali 8 na površini 380 kv. m. Oblikovalci so se z vso resnostjo zagrizli v sam osnovni koncept in ustvarili edinstven prikaz, eksponatov, ki je bil zdaleč najboljši na tej specializirani razstavi. Razstavni prostor na stojnici je bil namreč dvignjen v dveh ravneh, na katerih so bili raz-

porejeni posamezni eksponati v oranžni in črni barvni kombinaciji, kot simbolom industrije in posebej varjenja. Mimo tega so bili na posebnih ploskvah napisani Iskra in simboli varjenja.

Razstavljene naprave in avtomati so bili skrbno izbrani. Naj omenimo le nekatere pomembnejše: portalni avtomat za varjenje profilov, z možnostjo varjenja štirih varilnih glav naenkrat. Varjenje poteka v atmosferi CO₂ ali pod praškom; merilna miza za preizkušnje gorilnikov, oz. merjenje temperatur gorilnikov. Meritve so bile ponazorjene z diagrami, kjer je bil zlasti pomemben primerjalni grafikon s temperaturami gorilnikov vse evropske proizvodnje; nov avtomat, „tigvar“ 350 za varjenje aluminija, nerjavečega jekla in drugih kovin s programiranim začetkom in koncem

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pospešiti dogovarjanje in sporazumevanje

Pred kratkim je bila v Ljubljani 7. seja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, posvečena uveljavljanju samoupravnega družbenega načrtovanja in oblikovanja srednjeročnih načrtov za obdobje 1976-1980.

Na seji je bilo ugotovljeno, da je CK ZKS in njegovi organi že v dosežanju delu posvečal posebno pozornost nadaljnjemu poglobljanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Poudarili so, da družbeno-ekonomsko bistvo samoupravnega družbenega načrtovanja izhaja iz ustavne opredelitve položaja delavca v družbenem delu kot edinega subjekta odločanja in razpolaganja z dohodkom. S tem se dosledno uveljavlja položaj delavca v TOZD ter marksistično izhodišče, da morajo z rezultati dela neposredno upravljati delavni ljudje, ki so s svojim delom prispevali k ustvarjanju teh rezultatov, hkrati pa je onemogočeno, da bi v imenu in namesto delavcev kdo drug odločal o pogojih ustvarjanja dohodka ter njegovi delitvi za osebne, skupne in družbene potrebe.

Ker so delavci v TOZD temeljni nosilci načrtovanja in razpolaganja z dohodkom, morajo o temeljnih smereh razvoja in o namenu uporabe ustvarjenega dohodka odločati neposredno. Le delavci neposredno lahko na svojih zborih in v drugih oblikah neposrednega izjavljanja odločajo smernice za razvoj svoje TOZD ter elemente za samoupravne sporazume in dogovore o temeljnih načrtov samoupravnih organizacij in skupnosti, v katerih bodo opredeljevali skupni in usklajeni razvoj z drugimi delavci in delovnimi ljudmi. V tako opredeljenem sistemu samoupravnega družbenega načrtovanja se bistveno spreminja ne le položaj, temveč tudi odgovornost delavcev za bodoči razvoj. Zato so temeljne ravni, na katerih se morajo oblikovati načrti družbenega razvoja tudi in predvsem temeljne samoupravne organizacije in skupnosti: temeljne organizacije združenega dela, njihove delovne in sestavljene organizacije, ter temeljne banke, pa tudi krajevne in samoupravne interesne skupnosti. Ob tem ima temeljna organizacija združenega dela kljub obveznosti, da sestavljajo svoje načrte tudi vse druge samoupravne organizacije in skupnosti posebno vlogo in

mesto v sistemu družbenega načrtovanja. Delavci v temeljni organizaciji združenega dela ne načrtujejo le materialnega in socialnega razvoja v okviru temeljne organizacije, temveč svoje interese in cilje usklajujejo z delovnimi ljudmi v drugih temeljnih organizacijah združenega dela, s katerimi so povezani v procesu družbene reprodukcije in ustvarjanja dohodka, pa tudi pri uresničevanju svojih potreb na področju družbenih dejavnosti. To jim omogoča, da obvladujejo celotni proces družbene reprodukcije.

Vse bolj si utira pot spoznanje o nujnosti samoupravnega načrtovanja po bistvenem pogoju za obvladovanje in reševanje obstoječih protislovij našega družbenega in gospodarskega razvoja. Prvič v naši zgodovini, pa tudi v zgodovini delavskega gibanja na sploh, vsi nosilci hkrati snujejo in usklajujejo svoj razvoj ter tako skupno opredeljujejo skladni razvoj družbe kot celote. Krog udeležencev načrtovanja je v primerjavi s preteklostjo neprimerno širši. Vedno bolj se uveljavlja tudi spoznanje, da je skladni družbeni razvoj in spoštovanje ustavne pravice delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, da razpolagajo s celotnim ustvarjenim dohodkom možno zagotoviti le, če se pospeši sporazumevanje in dogovarjanje ter samoupravno združevanje sredstev za doseganje skupno dogovorjenih ciljev. V tej aktivnosti se vse bolj neposredno spoznavajo medsebojne vezi in odnosi samoupravnih organizacij in skupnosti v procesu družbene reprodukcije in ustvarjanja dohodka ter vse bolj realno kažejo ocene dosejanega gospodarjenja in razvojne usmeritve organizacij združenega dela.

Temeljni cilj srednjeročnega obdobja je tako doslednejše uveljavljanje socialističnih, samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v skladu z ustavo in osnutkom zakona o združenem delu. Ta sicer dolgoročni in trajni cilj si v srednjeročnem obdobju posebej zagotavljamo zato, ker moramo prav v tem času doseči pomembne premike v poglobljanju samoupravnih družbenih odnosov v skladu z zako-

nom o združenem delu. To je lahko in mora biti ena od pomembnih vzpodbud in poti za povečanje odgovornosti delavcev v združenem delu za nadaljnji razvoj, pa tudi za uspešno reševanje vseh tekočih družbenih in gospodarskih vprašanj.

Zato moramo v Socialistični republiki Sloveniji za to srednjeročno obdobje določiti takšno razvojno usmeritev in takšno ekonomsko politiko, ki bosta zagotavljali, da bodo postopno odločno odpravljena podedovana strukturna nesorazmerja, izboljšani položaj Slovenije za menjavo s tujino ter zagotovljena pravilna in dinamična gospodarska rast, predvsem s krepitvijo kvalitativnih elementov gospodarjenja. Ti elementi so: povečana produktivnost dela, večja in doslednejša tržna usmeritev organizacij združenega dela, večja uporaba domačega znanja in tehnoloških inovacij, optimalno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti ter zmanjševanje vseh vrst stroškov. Razvojna usmeritev naše republike in vsi konkretni programi razvoja OZD morajo zato upoštevati zgoraj navedene temeljne cilje.

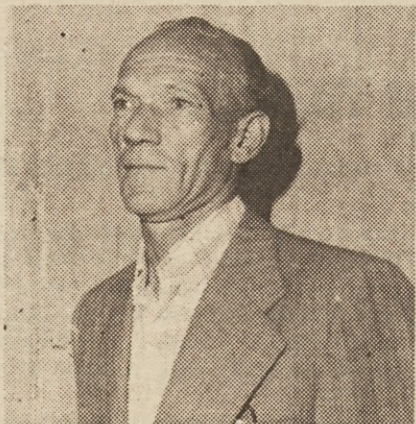
Uveljavljanje sistema samoupravnega družbenega načrtovanja pa ne more in ne sme biti končano z oblikovanjem teh srednjeročnih načrtov razvoja. V roku, ki je predviden za sprejem teh načrtov, namreč ne bo mogoče dosledno v skladu z novim sistemom in z opredeljenimi interesi delavcev oblikovati vseh medsebojnih odnosov in usklajenih ciljev. Naša naloga pa je, da vsa ta vprašanja, že v času pred oblikovanjem načrtov razvoja spoznamo in da nedvomno in jasno določimo naloge, nosilce in roke, v katerih bo možno te naloge opraviti.

Mara Ovsenik

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE

Zveza borcev prenaša tradicije na mladi rod

Zveza borcev je v Široki potrošnji zaživela v novi organizacijski strukturi lani maja. Že na samem začetku je pomagala pri reorganizaciji Iskre oziroma pri konstituiranju branže in

Sekretar ZK IIŠP - Božo Iglič.

normalizaciji dela. Za vse organizacijsko delo pa je angažirala predvsem OO po TOZD, kar je bilo skoro nujno, saj so tovarne tako daleč vsaksebi, da je kak širši skupni program skoro neizvedljiv.

Vse delo osnovnih organizacij in njihovih programi pa so usklajeni in enotno dogovorjeni.

Lani so dali poudarek prenašanju tradicije NOB na mladi rod. To je za to industrijo tudi potrebno, saj je

V STROKOVNIH SLUŽBAH ZP O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Tudi v kolektivu skupnih služb so se pretekli teden sestali k razpravljanju o osnutku novega zakona o združenem delu. Pred polnoštevilno udeležbo poslušalcev, ki so z razumljivim zanimanjem sledili izvajanjem, sta podala uvodno obrazložitev in utemeljitev novega zakona Boštjan Barborič, direktor področja za stike z javnostjo in Erik Vrenko, direktor področja za organizacijo. Žal se po referatih ni razvila razprava. Morda tudi zategadelj ne, ker so prisotni menili, da je vse jasno, oz. morda zato, ker gre za zakonski tekst, ki je tako izrazito zastavljen v interesu delavcev, da ne bi niti kazalo karkoli dodajati, ali spreminjati. Vsekakor pa se v vseh enotah združenega podjetja obravnavanje zakonskega osnutka nadaljuje tako, da bodo z njim vsi naši delovni ljudje temeljito seznanjeni.

Iskra v Veliki Britaniji

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V tem nadaljevanju zapisov z obiska v Veliki Britaniji bom navedel nekaj misli, ki jih je med najinimi pogovori v Birminghamu in Londonu ter pozneje v letalu med Heathrowom in Brnikom izrekel direktor Guesta Ivo Banič. Nanašajo se, razumljivo, na izvozno problematiko, ob tem, da kot je dejal, ne bi smel biti izvoz le doma ekonomistov, pač pa vseh delavcev — od razvoja, prek proizvodnje, do marketinga in prodaje.

Najbolj mi je bila všeč tista misel, ki sem jo zapisal že v prejšnjem nadaljevanju, češ da je tržišče kot njiva: če želimo jeseni z nje pobrati plodove, jo moramo obdelovati. Neobdelana njiva ne rodi sadov, tako pa je tudi s tržiščem.

Kaj pa mi? Ivo Banič morda preveč ostro, kljub temu pa verjetno upravičeno poudarja, da marsikaterega tržišča — njive — nismo obdelali ter da rajši „rabutamo“ na sosedovi njivi. Če se tega ne bomo odvadili, oz. naučili tržišč obdelovati sistematično, potem bomo morali vedno skakati s tržišča na tržišče, s posla na posel, ker nikoli ne bomo nekega dela uspešno izvedli do konca.

Nikakor ne smemo pričakovati, da bodo ugodni izvozni rezultati prišli kar sami od sebe in to še povrh čez noč, pri tem pa ne smemo tudi pozabiti, da je število kupcev omejeno in, da se je treba za stranke dejansko boriti — pa naj bo to v času konjunktura, ali pa recesije.

Zavedati se moramo, da je v vsakem gospodarskem položaju — dobrem in slabem — moč prodajati, vendar pa so prav gospodarske krize tisti pokazatelj, oz. tisti mejnik med dobrimi in slabimi dobavitelji; slednji pridejo prav v obdobju recesije „na rešeto“ in takrat plačajo „ceho“ za svoje napake.

Zavedati se moramo, da je marketing v široko tržnem pomenu te besede visoko profesionalna kategorija in ga nikakor ne smemo prepustiti stihiji. Marketing je neke vrste obrt. Obnašati se moramo po pravih igrah, ne pa da, kot je dejal direktor Banič, pridemo na hokejsko tekmo v nogometnem dresu.

Vsi se zavedamo, da je vprašanje kadrov eden najpomembnejših faktorjev v poslovanju in seveda prodaji neke organizacije, toda, žal, prav na kadrovskem področju nismo še skoraj nič storili. Prav šolanje ljudi, ki se bavijo z izvozom, traja mnogo dalj časa kot v drugih dejavnostih. To šolanje je vsekakor daljši proces, in to proces, ki bi moral vključiti vse od

izkušenj v proizvodnji do izkušenj v prodaji, znanje tujih jezikov pa bi moralo biti že drugotnega pomena, ne pa da ga, tako kot zdaj, ponavadi uvrščamo na prvo mesto.

V zvezi s samim obdelovanjem tržišča, me je direktor Banič opozoril zlasti na to, da imajo v Guestovi Iskrini trgovski hiši neprestano težave s kataloškim materialom, ki ga ponavadi ni, če pa slučajno je, ga je premalo. Ena izmed hujših napak je tudi ta, da še vedno nimamo dokončno izdelanega sistema cenikov, da o drugem reklamnem materialu, oz. denarju za reklamo sploh ne govorimo. Po besedah sogovornika smo v reklamne namene v Veliki Britaniji uporabili le bore malo, in to skoraj izključno le za sejemске prireditve. Direktorja Baniča čudi, da na primer na britanskem tržišču, ki je neprimerno večje in bolj potencialno kot je jugoslovansko, in kjer nas konec koncev tudi še dovolj ne poznajo, ne naredimo skoraj ničesar za propagando, na tržišču, na katerem smo že prisotni, pa porabimo za reklamne namene velike vsote denarja.

Kot sem že zapisal v prejšnjih nadaljevanjih, sva obširno spregovorila tudi o tem, da bi se morala Iskra bolj usmeriti v izvoz končnih izdelkov. Tak izvoz zahteva seveda več, lahko bi rekli, kakovostnih sprememb — od ustreznih skladišč, do strokovnosti kadrov, gotovo pa je, da nam bi se takšna preusmeritev splačala in obrestovala.

Pogovor je stekel tudi o enem izmed problemov, ki v Iskri verjetno ni nič manj prisoten kot v drugih delovnih organizacijah — na odnos neposrednih proizvajalcev do prodaje. Direktor Banič je opozoril predvsem na že znano dejstvo, da bi se morali tudi delavci, na primer ob tekočem traku, dobro zavedati, da delajo za prodajo. Ne bi smelo biti razlik, ali se boljše rečeno govoričenj, da nekdo dela v proizvodnji, drugi pa v prodaji — v končni konsekvenci delamo vsi za prodajo.

Vse te misli in trditve veljajo še bolj za Veliko Britanijo, deželo s tradicionalno industrijo, za deželo, ki je dejansko zibelka industrije. Vsekakor pa le ne smemo biti preveč črnogledni in nepremišljeni kritični: na britanskem tržišču smo kljub vsemu naredili že dosti, počasi se že kažejo uspehi, zato lahko v določenem obdobju upravičeno upamo na uspešen prodajni na tržišču te države. Za dosežanje morebitne neuspehe je še največ kriva gospodarska kriza, ki pa že počasi pojema in se bo položaj po mnenju strokovnjakov na tem tržišču že čez kakšno leto precej umiril.

Lado Drobež

DOSEŽEK LASTNEGA RAZVOJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

tiskanega vezja omogočata enostaven in hiter dostop do vseh elementov centrale ter optimalno izrabo prostora. Pripadajoči posredovalni aparat je moderno oblikovan in se prilagaja v vsako okolje. Razmestitev krmilnih tipk je zelo funkcionalna in pregledna, kar omogoča lažje in hitrejše posredovanje zvez.

PREDNOSTI CENTRALE SO: velika prilagodljivost, enostavna povečljivost, velika zanesljivost, boljše zveze, velika prometna zmogljivost, velika hitrost, neslišno delovanje, dobra izraba prostora, možno montiranje omar ob steno in v vsak normalen prostor, prahotesni okrov ter trop-ska zaščita.

Še druge zanimivosti v zvezi z EPABX 300

Celoten sistem obsega cca 250 plošč — od tega je 56 plošč tiskanega vezja povsem na novo razvitih, 10 plošč pa je iz standardnega sistema Metaconta. V vsej centrali je uporabljenih približno 2000 integriranih vezij v DTL, TTL in MOS tehnologiji, poleg tega je v njej še nekaj vrst hibridnih vezij, narejenih doma prav za ta sistem. Centrala je krmiljena s procesnim krmilnim avtomatom zasnovanim na PROM memorijah, ki vnašajo v funkcijskem pogledu veliko prilagodljivost centrale raznim zahtevam.

V svetu so centrale tega tipa zelo perspektivne. Prvič bo njihova redna proizvodnja stekla v TOZD Avtomatske telefonske centrale že letos, v prihodnosti pa bodo tvorile pomemben delež v proizvodnem programu omenjene TOZD. S tem slednja dopolnjuje svoj proizvodni

program semi-elektronskih central in tudi za področje hišnih central.

DRUGA CENTRALA ISTEGA TIPA NA OGLED OB SEJMU ELEKTRONIKE

V času sejma elektronike v Ljubljani bo prikazana v obratovanju že druga centrala sistema EPABX 300. Specializirane ekskurzije si jo bodo lahko ogledale pri enem od Iskrinih kupcev. Omenjena centrala je nastala na podlagi ekonomskih in tehnoloških ocen stanja in razvoja na področju tako za domače kot tuje tržišče. Prav zato za elektronske hišne centrale že opažamo skokovito naraščanje interesa tako na domačem kot tujih tržiščih. Pri tem pa je še kako bistven samostojen razvoj, ki ni vezan na licenčne omejitve. To je tudi osnovna poslovna odločitev DO Industrije telekomunikacij za omenjeno področje.

SODELOVANJE Z RAZVOJNO-RAZISKOVALNIMI INSTITUCIJAMI

Glede na optimalno izkoriščanje slovenskih razvojno-raziskovalnih potencialov je bila programirana dolgoročna akcija Iskre za sodelovanje z razvojno-raziskovalnimi institucijami kot so: Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani, Inštitut Jožef Stefan idr. Posebne okvire temu sodelovanju lahko v novih pogojih združevanja sredstev nudi prav Raziskovalna skupnost Slovenije ob sodelovanju z bančnimi institucijami, kar lahko bistveno pripomore po eni strani k usklajevanju dolgoročnih interesov industrije in razvojno-raziskovalnih institucij, po drugi strani pa pomaga pri reševanju materialnih problemov zaradi sorazmerno velikih vlaganj v tovrstne projekte. S tem je hkrati bolj opredeljena tudi družbena povezanost razvojne dejavnosti v sklopu vseh ostalih družbeno-ekonomskih procesov.

Viktorija Budkovič-Rayyes

zaposlenih preko 800 mladincev, kar je skoro tretjina vseh delavcev. Letos bodo z mladimi organizirali skupen ogled znanih krajev pod vodstvom borcev NOV, najbrž bodo šli na Rog in naprej v Belo krajino in prvo svobodno prestolnico Slovenije — v Črnomelj.

Zveza borcev pa je tekom leta reševala mnoga vprašanja borcev, tako stanovajska, zdravstvena in vprašanje zaposlitve na primernih delovnih mestih. Spomnili pa so se na proslavah vseh važnejših datumov in praznikov, na več krajih so položili vence na spomeniška obeležja NOB in za praznike obudili spomine na najtežje dni naše zgodovine.

Za 4. julij — Dan borca in dan Iskre se intenzivno pripravljajo, saj je to njihov največji praznik, ki sovpada tuudi z Iskrino proslavo. V načrtu pa

imajo letos več pohodov z mladinci v organizaciji občinskih komitejev.

Povezava s krajevnimi organizacijami je koristna, saj le enotna akcija v delovni organizaciji in na terenu lahko doseže svoj namen.

Težavo pa ima ZB s sredstvi za organizacijo pohodov in obiskov spominskih krajev in obeležij. Vsekakor „marš“ zahteva določena finančna sredstva, ki pa so ob daljših trajanjih njih kar znatna. Že organizacija mladine, pripadnikov JLA in članov ZB za tak pohod zahteva mnogo delovnih, prevozi in prehrana pa stanje precej. Borci pa so vezani na dotacije.

Vendar Zveza borcev dela z idealizmom in kar poslovično iznajdljivostjo, ki ima svoje globoke korenine v štiri letni borbi pred enaintridesetimi leti.

Pred dnevi se je v TOZD Tovarna elektronskih naprav na Stegnah poslovila od svojih sodelavcev delavka Zofija Jansa, ki je po 12 letih marljivega dela v tovarni odšla v zasluženi pokoj. Od priljubljene in skromne sodelavke so se poslovili z najboljimi željami in lepimi praktičnimi darili, ki jo bodo spominjali na leta, katera je preživela v kolektivu in mu z vzornim delom doprinesla svoj delež.

Korak naprej

Priprave na široko razpravo o osnutku zakona o združenem delu so povsod v polnem teku. Po Iskrinih TOZD je v izdelavi analiza njihove in samoupravne organiziranosti branžnih delovnih organizacij.

V analizi so prikazani današnji rezultati in problemi pri ureditvi ustavnih določil ne samo na omenjenih ravneh, pač pa tudi na ravni sestavljene organizacije ZP Iskra.

Iz tega bo izhajala tudi ocena, če so oblike sedanje organiziranosti združenega dela v Iskri ustrezne, ali ne, oz. kakšne drugačne rešitve nam omogoča osnutek novega zakona.

V okviru enotnega pristopa k razreševanju samoupravne organiziranosti bo treba odgovoriti na naslednja bistvena vprašanja: v kakšni meri je v TOZD zagotovljeno samoupravno odločanje delavcev, njihovo razpolaganje z dohodkom, kako se razvijajo dohodkovni in drugi samoupravni odnosi, nadalje kako rešujemo vprašanja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu in kako je z osebno odgovornostjo. Dognati bomo morali, ali sedanja organiziranost pogojuje kvalitetnejše in učinkovitejše delo ter odgovornost vseh članov verige združenega dela.

Naj kar takoj že ob tej priložnosti poudarimo, da pri tem ne gre samo za goli formalizem in besedičenje zaradi besedovanja. Novi zakon mora globoko poseči v naše družbeno-ekonomske temelje in jih utrditi. Ti temelji pa so prav v dejanskih odnosih v združenem delu. Ali jih bomo s skupnimi napori znali primerno oblikovati? Moramo – in to vsi, če hočemo bolje živeti.

To pa hkrati pomeni, da bo treba npr. v Iskrini Industriji telekomunikacij, elektronike in elektromehanike namesto sedanjih oblik samoupravnega odločanja uvesti nekatere nove. Ker nam prostor ne dopušča podrobne razčlebe, se tokrat omejemo na najbolj bistvene: samoupravno odločanje naj na zborih delavcev v TOZD poteka ali z referendumom, tajnim glasovanjem, javnim glasovanjem, ali z dajanjem pisemenih izjav.

Tako bo treba v DO posebej proučiti sistem in pripravo dela zborov delavcev. Delavski svet DO bi po novem zakonu oblikoval predlog statuta in samoupravni sporazum o temeljnih plana, sprejemal samoupravne splošne akte, določal poslovno politiko in ukrepe za izvajanje. Volil, imenoval ter razreševal naj bi izvršilne organe, individualni, oz. kolegijski poslovodni organ, dajal smernice in navodila ter odločal o drugih zadevah v skladu s sporazumom TOZD.

Vprašanje postavljanja internih cen je sestavni del reševanja dela širšega sklopa dohodkovnih odnosov, tržni učinek končnega izdelka pa bo glede na vloženo živo in minulo delo enakomerno porazdeljen po vsej proizvodni verigi. To je za omenjeno DO še posebej pomembno. Zato je treba zagotoviti ustrezne organizacijske rešitve in potrebne statistične obračunske osnove.

V DO je treba zagotoviti enotnost in enakopravnost položaja posameznih TOZD. Šele vsestranska ocena dejanskega stanja bo nakazala pravo pot – ali je dovolj, če imamo v veliki DO samo sorodnost programov, za katerimi ni dejanskih samoupravnih ter ekonomskih interesov združenega dela?

Novi zakon glede na dejanski interes ponuja tudi možnost organiziranja več DO z ožjim izborom programa ter na namenskih osnovah. Obvelja pa naj načelo, da se vsaka dejavnost opravlja na tisti ravni, kjer je to najbolj smotrno za vse združene TOZD. Te se združujejo v SOZD le, če se s tem strinjajo delavci v vseh teh TOZD. Možnosti združevanja so še druge.

Dejavnost skupnih služb DO bo glede na omenjeno načelo možno organizirati bolj smotrno – bodisi kot delovno skupnost, ali TOZD. Za slednjo obliko prihajajo v poštev komercialna (z združitvijo prodaje in nabave), organizacijsko področje, tehnološko področje ter ostale dejavnosti, ki jih navaja zakon.

Torej, odprtih je veliko vprašanj. Pravilni odgovori nanje pa morajo potrditi našo samoupravno zrelost.

Viktorija Budkovič-Rayyes

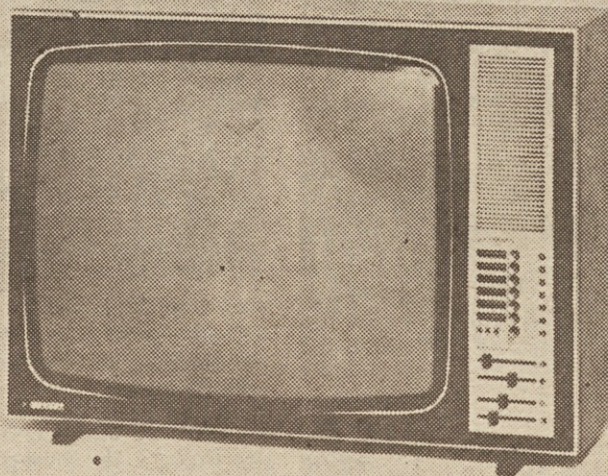
ŽIVA TEHNIČNA DEJAVNOST

V elektrotehniko je po svetu napredek tako živ in gibčen, da lahko rečemo temu pravcata dirka. V tej tekmi strokovnega znanja in tehničnih rešitev je uspešen le tisti, ki nenehno sledi razvoju, potrebam in najnovejšim tehničnim dognanjem. Na področju proizvodnje TV sprejemnikov se to še kako čuti in zato na Pržanu, v tovarni TV sprejemnikov sledijo temu tempu razvoja. O delu na tem področju nam je nekaj povedal vodja tehnično-proizvodnega sektorja Branko Gruban, na mnoga vprašanja pa je izmikajoče molčal. Marsikaj je še poslovna tajnost na tem področju.

Na Pržanu so lani razvili revolucionarno in sodobno tehnologijo v TV tehniki, saj so prvi v Jugoslaviji docela opremili TV sprejemnike s polprevodniki, namesto klasičnih cevi. Tako so tranzistorizirali družino Panorama in Minirama, dimenzij od 31 do 61 cm.

šibka točka pri starejših napravah. Pri ostalih artiklih akustične skupine pa se čuti stagnacija, ker je Pržan svoj čas ta program že opustil in zato ob obnavljanju še ni na nivoju, kakor bi želeli.

Sicer pa so se strokovnjaki v raz-

TV sprejemnik BETA.

Bistvena odlika te tehnike je neprimerno večja zanesljivost in kvaliteta. To je že za proizvajalca velik poslovni in tehnični uspeh, saj je potrebno manj servisnih uslug, to pomeni manj stroškov in kupec ima manj sitnosti s popravili.

To pa je gotovo garancija plasmaja na tržišču, ki je zahtevno in prezasedeno. S to tehniko so dosegli stopnjo zanesljivosti, kar pomeni, da je do trikrat manj možnosti okvar. Vsi ti sprejemniki so izdelani na univerzalni šasiji – na enotnem tiskanem vezju, kar pomaga k večji fleksibilnosti pri proizvodnji.

Letos so dali v proizvodnjo tudi svoj največji tehnični dosežek – nov tip barvnega sprejemnika Panorame znamke Montreal. Ta je izdelan v najnovejši svetovni tehniki na področju barvnih televizij. Uporabili so najsodobnejše slikovne cevi v IN – LINE tehniki. Ta televizor je v svojem razredu najsodobnejši na jugoslovanskem trgu. Izdelan je popolnoma v polprevodniški tehniki. Pa tudi po izgledu in velikosti je zelo prikladen, saj je z zmanjšanimi dimenzijami primeren za stanovanja in pohištvo jugoslovanskih standardov. Ima še nekaj odlik. Uporabili so najnovejša dognanja s področja tiskanih vezij, polprevodnikov in sprejemnik porabi neprimerno manj električne energije kakor klasični. Je pa tudi manj občutljiv za padce in dvig napetosti na omrežju, kar je za naše razmere zelo važno. Poleg tega pa še odpade nekdanji obvezni stabilizator.

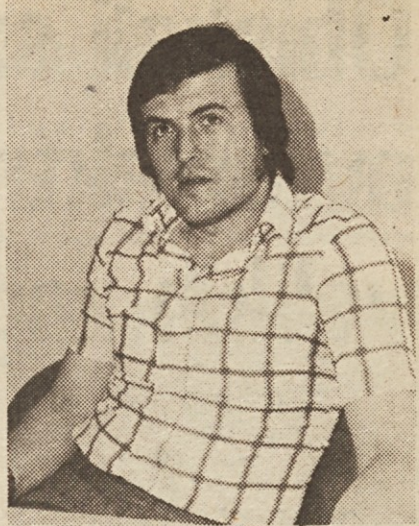
Na področju akustike so lani razvili alarmni sistem za zaščito avtomobilov. Ta sistem ima vrsto prednosti pred klasičnimi alarmnimi napravami, ker se aktivira s padcem električne napetosti v avtomobilu. S tem je rešen problem slučajnih vključitev, ki so bili vodnjo s konkurenčno in obiskovalci najdejo na kupu vse, kar trenutno premore svetovna industrijska proizvodnja.

Zal pa je jugoslovanskih podjetij na velesejmu vse manj. Letos jih je razstavljalo le malo, med njimi seveda naša Iskra. Tudi to je naša sejemška služba marketinga postavilo novo stojnico, oz. staro povsem preuredila. Celotna stojnica je bila sodobno oblikovana, sprednji del je bil sestavljen z lesenega opaža v zeleni barvi, imela pa je tudi obsežen komercialni prostor za poslovne razgovore.

Eksponati so bili zaradi razmeroma dragega prostora skrbno izbrani in razstavljeni seveda le tisti, ki pridejo v poštev za izvoz v Zvezno republiko Nemčijo. Tako smo razstavili merilne instrumente, elektronske in elektromehanske elemente, usmerniške naprave, motorje itd. Naj omenim za zaključek še podatek, ki ga je dal naš predstavnik na velesejmu Miran Ralca novinarju mariborskega Večera Z. Zeiu: za naš letošnji razstavni prostor bomo morali plačati približno 50.000 nemških mark najemnine.

Verjetno tiči tu vzrok, da se je letošnjega velesejma v Hannoveru udeležilo le 12 jugoslovanskih podjetij.

Marjan Kralj

Branko Gruban, vodja tehnično proizvodnega sektorja na Pržanu.

organizacijski poenostavitvi proizvodnje. Zato je čisto inovacijske dejavnosti manj, ampak so dali poudarek globini osvajanja artiklov. Tako so marsikaj naredili doma, kar so prej kupovali od kooperantov. Intenzivno so iskali in našli precej možnosti za uporabo domačih materialov, kjer so prej vgrajevali uvožene polizdelke, kar spet poceni končni izdelek. Imeli pa so tudi precej prijav izboljšav in čistih inovacij.

Imajo pa vrsto lepih načrtov in razvijajo in izpopolnjujejo že obstoječi program. Pri črnobelih televizorjih se ukvarjajo z elektronskim preklpom kanala, kar bo verjetno že konec leta na tržišču. Poleg tega razvijajo napravo za daljinsko upravljanje barvnih TV sprejemnikov, identifikacijo kanala, časa in datuma na TV sprejemnikih – to pa so že bolj daljnosežni načrti.

F. Kotar

Posredovali bomo znanje

Z 2. zasedanja delavskega sveta Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko

Na svojem 2. zasedanju, ki je bilo 4. junija t. l., je delavski svet Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko obravnaval vrsto pomembnih vprašanj. Eno od teh je izgradnja tovarne enofaznih števecov za električno energijo nizke napetosti v Tuniziji, kamor je Iskra poslala ponudbo. Ta sestoji iz izvoza tehničnega inženiringa in drugih storitev za novo tovarno, ki jo bo možno po potrebi razširiti za dodatne proizvodne zahteve. Pri tem so se delegati DS zanimali za podrobnosti dogovora o finančno-organizacijskih rešitvah na obeh straneh, o čemer so jih strokovne službe podrobno seznanile.

V l. 1974 je bila s turško družbo TTEAS sklenjena pogodba o poslovnotehničnem sodelovanju s tem, da je omenjena družba kupila licenco za proizvodnjo in prodajo telefonskih naprav v Turčiji ter za izvoz slednjih v nekatere druge dežele.

V letošnjem letu je ista družba zaprosila še za nakup know-how za proizvodnjo števecov električne energije – enofaznega, tipa E 7 in trofaznega, tipa T 22. Na osnovi licenčne pogodbe, ki so jo pripravile strokovne službe DO, bo imela omenjena družba ekskluzivno pravico za proizvodnjo in prodajo teh števecov v Turčiji ter neekskluzivno pravico za izvoz teh števecov v določene druge dežele. Posebna pogodba bo zagotovila tudi potrebno tehnično pomoč Iskre turški strani. Po podrobnem pretresu posameznih določil obeh pogodb ter aneksa k licenčni pogodbi je delavski svet potrdil predlagane rešitve.

Naslednja zadeva na dnevnem redu je bil srednjeročni plan računalniških dejavnosti in sodelovanje na tem področju z družbo Philips Data Systems in Nizozemske. Potreba po splošni modernizaciji poslovanja ter ustavljen uvoz računalnikov narekuje čim hitrejšo vzpostavitev proizvodnje le-teh. Pri tem bo na področju procesnih računalnikov možno pričeti s proizvodnjo na osnovi lastnega razvoja, na področju poslovnih pa pričeti z nakupom licence ter v kooperacijski obliki sodelovati z nizozemskim partnerjem, se kasneje na osnovi lastnega razvoja osamosvojiti in nato z njim sodelovati na enakopravni osnovi.

Pred pričetkom omenjene dejav-

nosti so bile v Iskri narejene tržne analize, tem pa priključene še ocene podjetja Commerce, dosedanjega zastopnika Philipsa v Jugoslaviji, vse pa zagotavljajo omenjeni proizvodnji visoko rentabilnost. Drugih proizvajalcev na tem področju razen Iskre v Jugoslaviji še ni. Za lokacijo razvoja in proizvodnje računalnikov je predviden Kranj – nova tovarna na Laborah, ki naj bi bila osnovana kot nova TOZD, prodaja pa naj bi se priključila komercialnemu področju DO v Ljubljani. Seveda za oboje primanjkuje strokovnih kadrov. Te bo poskusila DO pridobiti z javnim natečajem.

DS je zatem obravnaval predloge poslovnega odbora, informacije o gibanju osebnih dohodkov v letošnjem letu ter pregledu opravljenega nadurnega dela. Po daljši razpravi je sprejel sklep o združevanju in porabi sredstev sklada skupne porabe v letu 1976 ter potrdil poročilo o razdelitvi sredstev za individualno gradnjo. Glede na šibek finančni položaj DO je za pomoč žrtvam potresa na Tolminkem in v Posočju DS namenil izkupiček enodnevnega dela kolektiva ter zahteval, da gre strogo namensko ves tako zbran denar (brez odvajanja siceršnjih družbenih dajatev) na potresno območje. Delegati so sklenili, da brezobrestno posojilo ne pride v poštev, pomoč naj bo brezplačna, saj le tako obdrži vlogo prave tovariške solidarnosti delovnih ljudi.

Sklepe DS bomo objavili v naslednji številki našega glasila.

V. B. R.

Na sliki je Justina Kovačič iz TOZD Elektroliti v Mokronogu, pri natikanju zakovic na pokrovček večpolnih elektrolitskih kondenzatorjev, dokler je še delala. Pred kratkim je bila skromna, a marljiva sodelavka namreč upokojena, po dvanajstih letih dela v tem kolektivu. Šopek rož, kopica dobrih želja in lepo praktično darilo – to je dobila, ko se je poslovila od sodelavk.

Sindikata v TOZD TGA predlaga povečanje OD

V TOZD Gospodinski aparati pripravljajo nov samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov. Ta sporazum bo osnovan na nedavni analitični oceni, s katero so ocenili vsa delovna mesta in s tem postavili soliden temelj realnega ocenjevanja vložene dela.

Ob sprejetju novega sistema nagrajevanja in novega sporazuma predlaga sindikalna organizacija sedemnajst odstotno povečanje osebnih dohodkov. To povečanje je nujno iz več razlogov. Predvsem zaradi dviga storilnosti in s tem delovnega učinka, potem zaradi porasta cen in večanja kupne moči delavcev in zaradi večje stimulacije pri delu.

Tudi sicer se je osnovna organizacija sindikata angažirala na področju samoupravnih odnosov. Aktivno so sodelovali pri sprejemanju več samoupravnih sporazumov z različnih področij. Družbeno prehrano tovarna regresira skoraj v celoti tako, da je malica praktično brezplačna.

Prek sindikata so tudi zbrali prijave za letovanje na morju in v hribih. Letos je sorazmerno skromen odziv, ker so pač visoke cene naših gostincev. Cenijo, da bo letovalo le okrog 10 odstotkov delavcev. Večina je res doma iz škofjeloške okolice in bo dopuste preživela na zraku in v naravi, pa vendar bi še marsikomu koristila sprememba okolja in temeljit počitek. Morda je tega kriva tudi tradicija. Precej delavcev pa hodi v hribe. Sicer niso organizirani, pa vendar po skupinah obhodijo vse slovenske planine. Celo nekatere avstrijske vrhove so lani obiskali.

Četrtega julija za dan Iskre bodo šli v Sentiernej v precej skromnejšem številu kot lani. Precej daleč je in zato bo prevoz sorazmerno drag, sindikatu pa manjka sredstev za regresiranje.

Pravijo, da je letos osnovna naloga sindikalne organizacije v TOZD TGA rešiti problem OD in pa v najkrajšem času zagotoviti več sredstev za gradnjo in nakup stanovanj. Oboje namreč vpliva negativno, saj je zaradi teh dveh problemov odšlo že precej strokovnih delavcev iz tovarne.

KF

ZA VEČJO PRODAJO DOMA IN NA TUJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

varjenja; komandna omarica za rezanje in varjenje s plazmo; vrtilne mize VM 15 in VM 50 za regulacijo obratov itd. Iskra je dobila na tej specializirani razstavi kot edino podjetje diplomu za najbolje urejen izložbeni prostor. Vsekakor lepo priznanje za podjetje in posebej seveda za našo sejemsko službo marketinga, ki je načrtovala in postavila razstavno stojnico.

Letošnji velesejem v Hannoveru je spet zablestel v polnem sijaju, kot da bi se povrnili zlati časi naglega in uspešnega gospodarskega razvoja. Vsaj tako se zdi na prvi pogled ko preberemo, da je v devetdnevnem obdobju od 28. aprila do 6. maja sodelovalo na velesejmu približno 4800 razstavljalcev iz 48 dežel. Vsekakor ni iz trte zvita trditve, da je hannoverski velesejem največja in najpomembnejša sejemška prireditelja na svetu, kjer razstavljalci lahko primerjajo svojo proiz-

Obiskali smo Industrijo avtoelektrike, TOZD Tovarne velikih zaganjalnikov

Tovarna velikih zaganjalnikov je najstarejši Iskrin obrat v Šempetru pri Novi Gorici. Okoli tega jedra se je namreč dejansko razvila sedanja Avtoelektrika. Če pobrskamo po zgodovini šempeterske Avtoelektrike, bomo

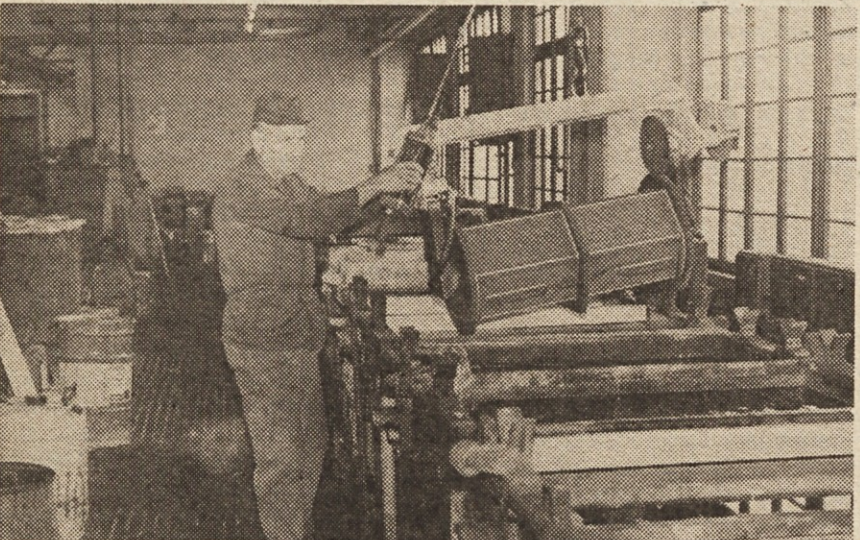
jih je zaposlenih že približno osemsto. Sprva so izdelovali zaganjalnike in diname za tovornjake mariborske TAM ter za traktorje, sčasoma pa so osvojili tudi zaganjalnike in diname za popularne fičke.

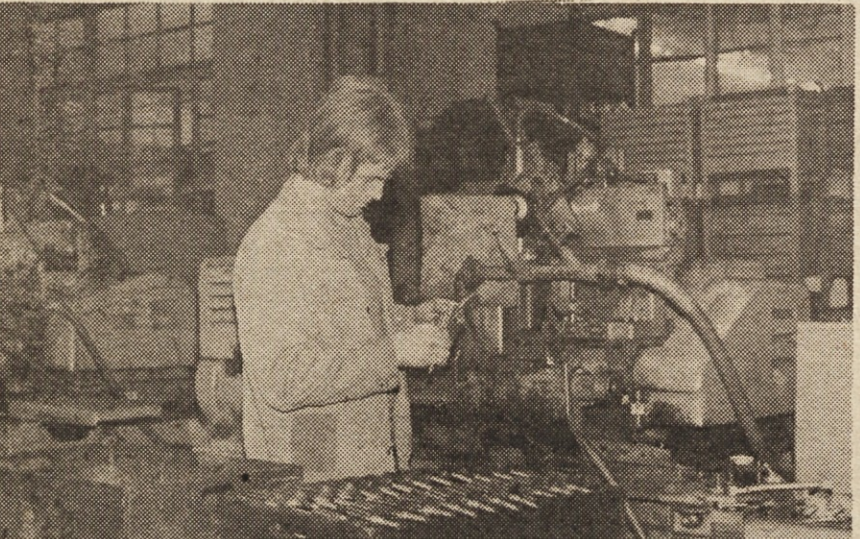
Bogdana Čerček in Mirjana Gorjan na liniji pokrovov ročno posnemata ostre robove.

Hase Kaseljč je v Iskri zaposlen že 9 let, dela pa na šestvretenski avtomatski stružnici.

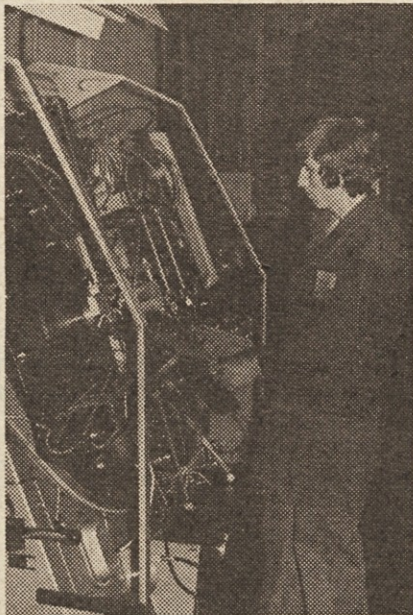
Ludvik Rob je galvanizer. Med sodelavci je znan zlasti po tem, da govori kar sedem jezikov.

Robert Peršolja dela na brusilnem stroju, sicer pa je eden izmed najboljših rokometašev v Iskrini ekipi v Novi Gorici.

videli, da so proizvodnjo velikih zaganjalnikov leta 1959 prenesli iz kranjske Elektromehanike v sedanje prostore, v katerih domujejo še zdaj. Pred nekaj manj kot dvajsetimi leti so začeli s štiridesetimi ljudmi, zdaj pa

Po teh skromnih začetkih, katerih pa se radi še zdaj spominjajo, je prišlo leto 1969, ko se je oddelek velikih zaganjalnikov precej razširil in dobil več novih strojev, še pomembnejši mejnik pa je bil pred dobrima dvema letoma, ko so se formirali kot temeljne organizacije združenega dela. Poleg TOZD Velikih zaganjalnikov so takrat na „dvorišču“ šempeterske Iskre nastale še TOZD Mali zaganjalniki,

Dobrivoj Stojkovič je KV orodjar, zaposlen pa je pri avtomatskem stroju za izdelavo vodil krtačk za zaganjalnike in diname.

Generatorji, TOZD Delovnih sredstev ter Delovna skupnost skupnih služb. Že v Kranju in tudi pozneje v Šempetru so delali po licenčni pogodbi z angleško firmo CAV, s tem, da so sprva zaganjalnike skoraj izključno le sestavljali.

Z leti so proizvodnjo počasi osvojili, tako da zdaj izdelajo celoten zaganjalnik povsem sami. Iz omenjenega „angleškega“ zaganjalnika za traktorje so razvili vrsto izvedenk za domačo avtomobilsko in traktorsko industrijo.

Od nekdanjega licenčnega zaganjalnika ni v sodobnejših inačicah ostalo

NEKAJ SPLOŠNIH PODATKOV

Uradni naziv: TOZD Tovarna velikih zaganjalnikov
Sedež: Šempeter pri Novi Gorici
Proizvodni program: predvsem veliki zaganjalniki ter diname, sestavni deli za druge TOZD, različna manjša dela, in nadomestni deli
Število zaposlenih: 800
Poprečni OD lani: 3.000 din
Delajo v dveh popolnih izmenah

skoraj ničesar, razen zasnove, ki pa je skupna za vse zaganjalnike.

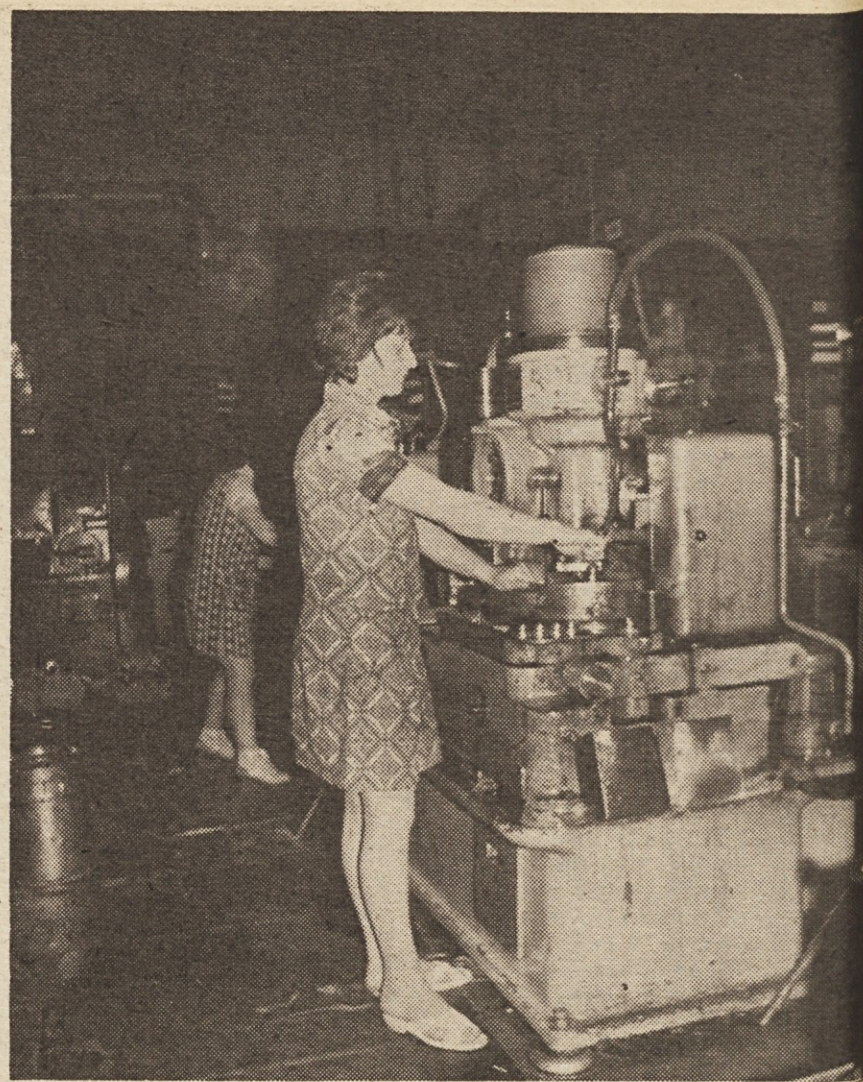
Ob tem poudarjajo, da so na področju sodobnosti proizvodnje nekoliko v zaostanku za drugimi sorodnimi tovarnami v svetu. V Avtoelektriki namreč izdelujejo zastareli tip zaganjalnikov s pomično kotvo, ki jih drugod po svetu že opuščajo ter prehajajo na zaganjalnike z magnetnim vklpom. Le-ti so cenejši, manjši in lažji.

V TOZD Veliki zaganjalniki menijo, da je za ta zaostanek odgovornih več krivcev, osnovni pa je v tem, da so v Avtoelektriki na Velike zaganjalnike po letu 1969 skoraj povsem pozabili; večji del ostanka dohodka je šel za posodobitev drugih temeljnih organizacij, zlasti za tovarno malih zaganjalnikov.

V želji, da bi se čimprej ponovno pridružili sodobnim tehnološkim tokovom, so se v Velikih zaganjalnikih

Marjan Gorjan je po poklicu sicer šofer, toda bolj mu je všeč delo na vrtilnem stroju.

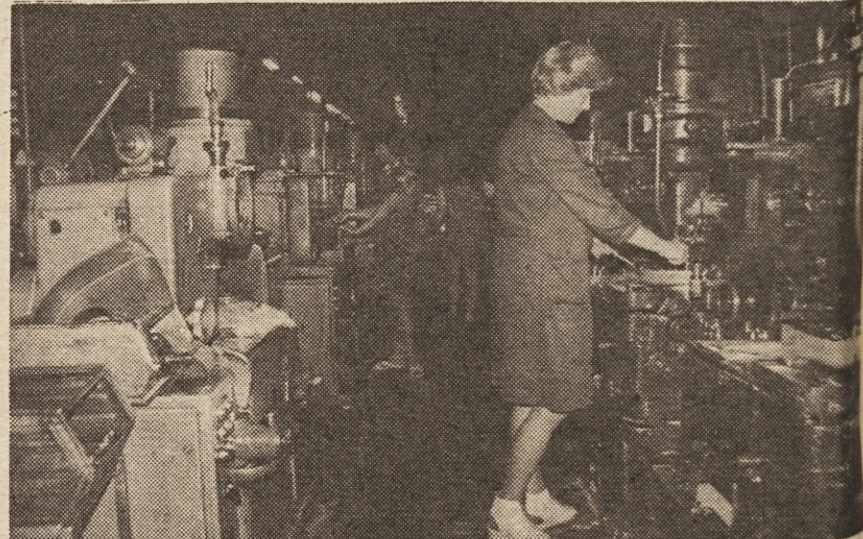
Dora Kralj zasluži okrog 3.300 dinarjev, v Iskri pa je zaposlena že dvanajst let.

odločili za samosvojo pot za povsem lasten razvoj in ne za tuje licence. Nekateri tuji partnerji – tudi zelo znani – so jim večkrat skušali prodati svojo tehnologijo, toda v Velikih zaganjalnikih so trdno ostali pri svoji

velike zaganjalnike, prav zdaj v končni fazi osvaja zaganjalnik z močjo 1,8 KM. Ta zaganjalnik bo prikladen predvsem za Dieslove motorje, s katerimi je opremljena vsa manjša kmetijska mehanizacija.

Jožici Manfreda delo na stiskalnici ugaja, še raje pa bi končala administrativno šolo.

Marija Mravlje dela na stroju za ozobčanje pastorkov za zaganjalnike.

Loreta Gerbec je v TOZD Veliki zaganjalniki na praksi. Pozimi se bo zaposlila v novem obratu v vasi Lig.

odločitvi ter se več sredstev vložili v razvojni oddelek. Le-ta je skupen za celotno Industrijo Avtoelektrike in ima sedež v Novi Gorici in v Ljubljani (na Tržaški 2).

Skupina, ki je v tem razvojnem oddelku specializirana posebej za

Prav tako je že v zaključni fazi naslednja skupina velikih zaganjalnikov z močjo od 2 do 6 KM. Ta, tako imenovana družina AZJ je namenjena za vgrajevanje v gospodarska vozila.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Obiskali smo Industrijo avtoelektrike, TOZD Tovarna velikih zaganjalnikov

(Nadaljevanje s 4. strani)

Tako zaganjalnik z močjo 1,8 KM, kot družina zaganjalnikov z močjo 2 do 6 KM so tehnološko izredno sodobni ter delujejo na magnetni vklop in ne na zastareli vklop s pomično kotvo.

Zaganjalnike z močjo 1,8 KM bodo izdelovali v večjih serijah, močnejšo družino AZJ pa v manjših, ker je pač povpraševanje po njih manjše. Prav zato bodo pri tej slednji družini posamezni sestavni deli enotni za zaganjalnike različne moči. Tako bodo lahko posamezne sestavne dele izdelovali v večjih serijah ter tako pocenili proizvodnjo pa tudi povečali kakovost izdelkov. Gre za tako imenovani „Baukasten sistem“, ko so posamezni sestavni deli enotni za več izdelkov.

Morda je nenavadno, da sva se z direktorjem TOZD Veliki zaganjalniki Aleksandrom Bušenom najprej pogovarjala o problemih te temeljne organizacije, čeprav bi lahko upravičeno mnogo več pozornosti namenila prav uspehom. Zavedati se namreč moramo, da je prav od poslovanja TOZD Veliki zaganjalniki precej odvisno poslovanje celotne industrije Avtoelektrika, saj odpade na Velike zaganjalnike skoraj polovica vrednosti celotne proizvodnje.

Torej najprej o problemih. Kot smo že zapisali, je bila TOZD Veliki zaganjalniki „deležna“ zadnje investicije leta 1969. Prostorji, v katerih dela osemsto delavk in delavcev so stari, skoraj vsi stroji so že precej iztrošeni, nekateri so stari tudi štirideset do petdeset let, pesti pa jih tudi zastareli proizvodni program. Poudarjajo, da tako ne more iti več naprej in so zato že izdelali petletni načrt rekonstrukcije.

Cilj te rekonstrukcije je predvsem naslednji:

- izboljšati ti delovne pogoje,
- dvigniti kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, saj zdaj zaposlujejo več kot 60 odstotkov polkvalificiranih delavk in delavcev,
- zadržati število zaposlenih na sedanji ravni,
- zamenjati zastarele stroje s sodobnimi,
- posodobiti tehnologijo,
- uvesti nove proizvodne programe
- povečati kakovost izdelkov
- zmanjšati izmet.

Po teh problemih in težavah ter načrtih so, seveda, prišli na vrsto tudi uspehi Veliki zaganjalnikov. V primerjavi z letom 1974 se je lani obseg proizvodnje povečal kar za tretjino.

Ta uspeh je še dosti večji, če upoštevamo to, da so ga dosegli pri istih zmogljivostih in pri le dva odstotka večjem številu zaposlenih.

Družbeno-politični delavci v TOZD Veliki zaganjalniki poudarjajo, da jim je ta uspeh omogočila predvsem nova

Vanda Ferfolja in Dragica Zorn povijata vzbujevalne tuljave.

minula leta, s kooperanti, ki pogosto ne spoštujejo dobavnih rokov.

V Velikih zaganjalnikih so lani uvedli stimulatívno nagrajevanje, ki je izredno ugodno vplivalo na poslovanje celotne temeljne organizacije. Slabost tega nagrajevanja je le v tem, da je vezano samo na izvrševanje proizvodnih načrtov, ne upošteva pa poslovnih in prodajnih uspehov.

Delo poteka v dveh izmenah, dopoldanski in popoldanski. Prav zaradi popoldanske izmene so imeli nekaj časa v Velikih zaganjalnikih precej veliko fluktuacijo delavk in delavcev, zdaj, ko je popoldanska izmena za 10 odstotkov bolj plačana kot dopoldanska, pa se je ta fluktuacija precej zmanjšala.

Na domačem trgu so njihovi največji kupci Industrija motorjev Rakovica, Famos, TAM, Torpedo, 21. maj in Crvena zastava. Lansko poslovno leto so na domačem trgu prodajali izredno uspešno ter ga končali z minimalnimi zalogami. Letos se je položaj nekoliko poslabšal, ker so imeli verjetno njihovi stalni kupci še lanskoletne zaloge, precej pa je na to vplival, kot že rečeno, novi zakon o zavarovanju plačil. Pričakujejo, da bodo tovarne avtomobilov in traktorjev zaloge kmalu porabile in da se bo prodaja v drugi polovici leta ponovno dvignila. Najhujše je bilo aprila, takoj po uvedbi zakona o zavarovanju plačil, maja pa je trgovanje že steklo po novih tirih.

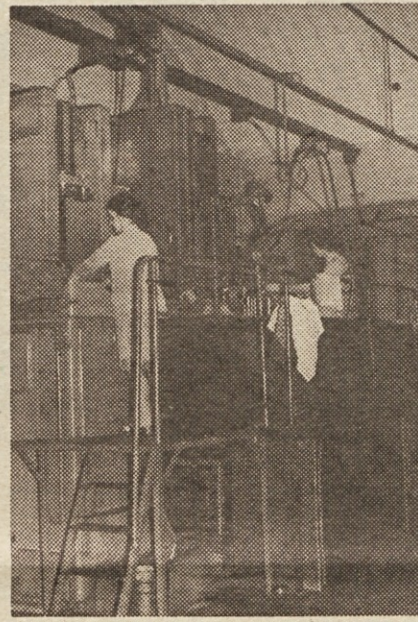
Eden izmed problemov so tudi zastareli zaganjalniki s pomično kotvo, ker se nekatere tovarne rajši odločajo za sodobne, z magnetnim vklopom, le-te pa morajo uvažati.

TOZD Veliki zaganjalniki je tudi eden večjih izvoznikov v industriji Avtoelektrike. Letos bodo izvozili okoli 60.000 manjših zaganjalnikov za tovarno Citroen (spaček in Ami). Precej velikih zaganjalnikov kupi italijanski OM, v Švico pa izvažajo celotni asortiman svoje proizvodnje. Z zahodnonemškimi Boschom imajo kooperacijsko pogodbo. V okviru te pogodbe izvozijo ugodnemu partnerju vsak mesec 3.000 rotorjev za zaganjalnik z močjo 4 KM.

Pogodbo imajo tudi s Poljaki, kamor naj bi že letos izvozili že okrog 40.000 dinam za osebni avto 126 P. Pričakujejo, da bodo še ta mesec dobili odgovor tudi za izvoz 20.000

TOZD Veliki zaganjalniki z veseljem pohvalijo tudi z izredno bogato politično dejavnostjo. Direktor Aleksander Bušen ocenjuje, da je to politično delovanje zelo zadovoljivo in to zlasti zaradi prizadevnosti delavcev samih in končno tudi zato, ker so vsi vodstveni delavci tudi politični delavci.

Od 800-članskega kolektiva jih je v zvezi komunistov 36. Lani so jih v partijsko organizacijo sprejeli devet zlasti mladih delavcev. Delo osnovne organizacije ZK je usmerjeno predvsem v volitve v samoupravne organe, v boj za čimboljše poslovne rezultate, trenutno pa so vsi pozorno namenili javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Veliko vlogo vidijo

Tatjana Perić in Marija Lipovž delata na izvlačilnem stroju.

tudi v čimboljši seznanjenosti vseh delavcev, hkrati pa med drugim uspešno sodelujejo z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami — sindikatom, mladino in borci.

Delo sindikata poteka po samoupravnih delovnih skupinah, ki jih imajo devet. Podobno kot druge družbenopolitične organizacije je tudi sindikat v letošnjih načrtih namenil največ pozornosti javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Kljub temu pa bodo tudi letos, tako kot v minulih letih, skrbeli za šolanje in štipendiranje kadrov, za reševanje stanovanjske problematike, za otroško varstvo ter med drugim za oddih delavcev. Nedavni katastrofalni potres v Posočju je še bolj utrdil delo sindikata, komunistov, mladine in borcev ter pokazal da so na pravi poti.

V Velikih zaganjalnikih so izredno aktivni tudi na področju športa, kjer se lahko pohvalijo z lepimi rezultati, v prihodnje pa bodo, kot pravijo, namenili več pozornosti tudi rekreaciji svojih delavcev.

Ob koncu tega zapisa z obiska v Tovarni velikih zaganjalnikov nikakor ne smemo mimo sklepa te temeljne organizacije, ki se je v začetku tega leta odločila, da bo na zaostalem področju Kambreškega, v vasi Lig, odprla obrat za izdelovanje žičnih rotorjev. V njem bodo zaposlene zlasti ženske, saj hodijo od tam moški na delo predvsem v anhovsko cementarno. Lokacijsko dovoljenje že imajo, graditi pa bodo začeli v kratkem, tako da bo obrat začel delovati že jeseni. Na 200 kvadratnih metrih delovnih površin bo v začetnem obdobju zaposlenih 20 delavk, pozneje pa 40.

V okviru te nesebične pomoči agrarno slabo naseljenemu kambreškemu območju, s katerega se je odselilo že na sto in sto ljudi, bodo zgradili tudi vodovod. Celotna gradnja novega obrata in vodovoda bo stala okoli 5 milijonov dinarjev.

Tekst in fotografije:

Lado Drobež

Sledijo zahtevam trga

V TOZD Tovarni gospodinjskih aparatov v Retečah pri Škofji Loki že dve leti precej trdo čutijo pritisk recesije in s tem zaustavljanje prodaje. Težave so zato z obratnimi sredstvi, ker so v precejšnji meri zlasti poleti vezana v zalogah gotovih izdelkov. Zato je gotovo rešitev v prilagojenem proizvodnem programu. O tem smo se pogovarjali z vodjo tehnološkega in proizvodnega sektorja — Petrom Hafnerjem.

Za TOZD TGA je značilen izbor proizvodnega programa, ki je zelo raznolik in zato zahteva majhne serije, kolikor jih lahko „prebavi“ trg. Te manjše serije pa so zahtevne „zalogaj“ glede na dohodke, saj je treba za tako obliko produkcije vrsto priprav — od tehnične dokumentacije, do specialnih proizvodnih naprav in strojev pa do priužitve delavcev in izpopolnjevanja strokovnjakov.

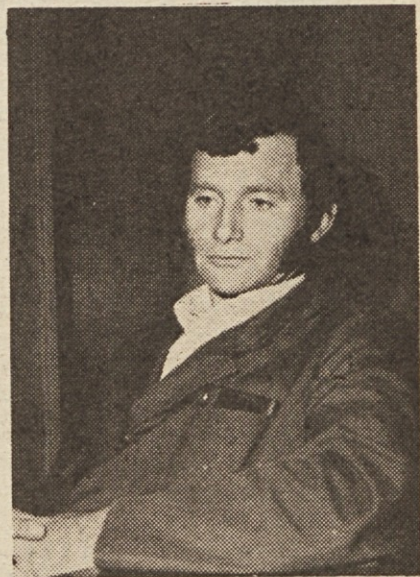
Vsekakor je maloserijska proizvodnja znana po manjši akumulaciji od velikoserijske. Predvsem pa je proizvodne procese težje avtomatizirati, ker manjše količine ne dopuščajo večjih vlaganj, saj se le-ta ne bi zlepa obrestovala. Tako strokovnjaki v razvoju in tehnologi iščejo več drobnih, enkratnih rešitev, manj pa je možnosti za splošno posodobljenje tehnologije, kjer bi bilo potrebnih več naložb.

Lani so intenzivno strokovno obdelali več artiklov iz programa aparatov za ogrevanje. Vsi so letos že v proizvodnji in na tržišču. Tako je njihova nova infra konvekcijska peč na tržišču dosegla kar zadovoljiv uspeh, pravtako infra peč za kopalnice.

Še več novosti je na področju aparatov za pripravo hrane.

Tu so dali največ poudarka vgradnim elementom, ki jih tudi najbolje prodajajo. Še več pa je izgledov za bodoče. Naša lesna industrija bo v kratkem pri sodobnih kuhinjah prešla na celovito leseno opremo, v katero bodo vgrajeni taki gospodinjski pripomočki. Tako vgreznjene delovne plošče, ki bodo imele več kurilnih ploskev in tako večjo porabnost od klasičnih štedilnikov. Take plošče bodo šle že junija ali julija letos na trg.

Ta oblika „celostnih“ kuhinjskih elementov bo imela to prednost, da kuhinjski pulti ne bodo več sestavljeni iz petih ali desetih delov, ampak iz enega kosa, v katerega bodo vdelani vsi gospodinjski pripomočki. Tako bo odpadlo nadležno zamakanje na stikih med elementi, večja bo stabilnost, hkrati pa bo cenejša proizvodnja in lepši estetski videz.

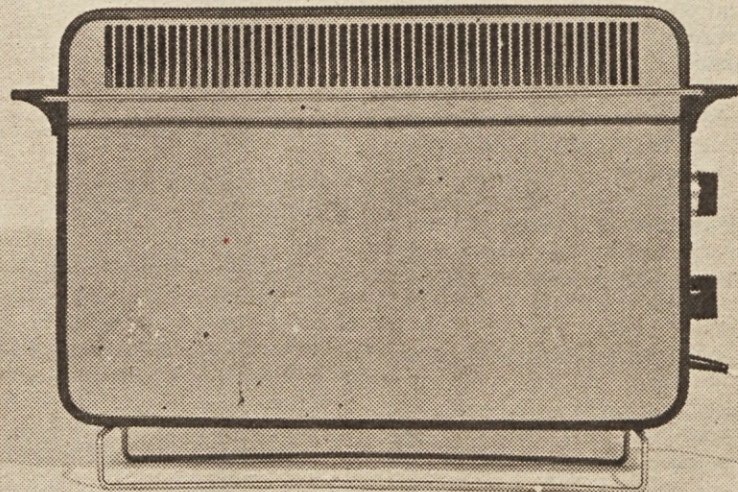
Vodja tehnološkega in proizvodnega sektorja TOZD TGA — Peter Hafner.

trg nov sušilnik za lase Jana. Še več pa so vložili truda in tehničnih prizadevanj za kvaliteto in standardizacijo že obstoječega delovnega programa in prilagoditev zahtevam trga.

Več težav imajo z delovnimi pripomočki, oz. s tehnično opremo, ki bi zagotovila ceneno tehnologijo in kvaliteto, ki jo kupci zahtevajo.

Prva težava je šibka oprema laboratorija v kontroli. Tu manjka še vrsta naprav in aparatov, ki bi omogočile natančno strokovno kontrolo kvalitete, življenjske dobe in zanesljivosti gospodinjskih aparatov, oz. njihovih sestavnih delov. Sicer pa ni nujna ta opremljenost v vsaki TOZD. Marsikaj bi na tem področju bilo mogoče rešiti na ravni industrije, še več pa bi se morali posluževati inštituta za metrologijo, ki je bil ustanovljen v ZP prav v ta namen. Tako bi lahko opravičili naložbe v drago opremo za zagotovitev kvalitete in se izognili dragim super in hiper kontrolam v vsaki TOZD posebej, od katerih mnoge si tega tudi same zase ne morejo privoščiti.

Večina inovacij v TOZD TGA pride iz rednih strokovnih služb — iz

Konvekcijska peč TERMIX.

Seveda pa bo taka oprema nujno sorazmerno dražja in ne bo namenjena najširšemu trgu, ampak zahtevnejšim kupcem. Imela pa bo odlike, ki jih „bela tehnika“, kot jo običajno imenujemo nima, tako na primer večjo kvaliteto, praktičnost, trajnost in eleganco.

Na tem področju so v Retečah letos dosegli lep uspeh, na beograjskem mednarodnem sejmu so dobili prvo nagrado za design kuhinjske pečice.

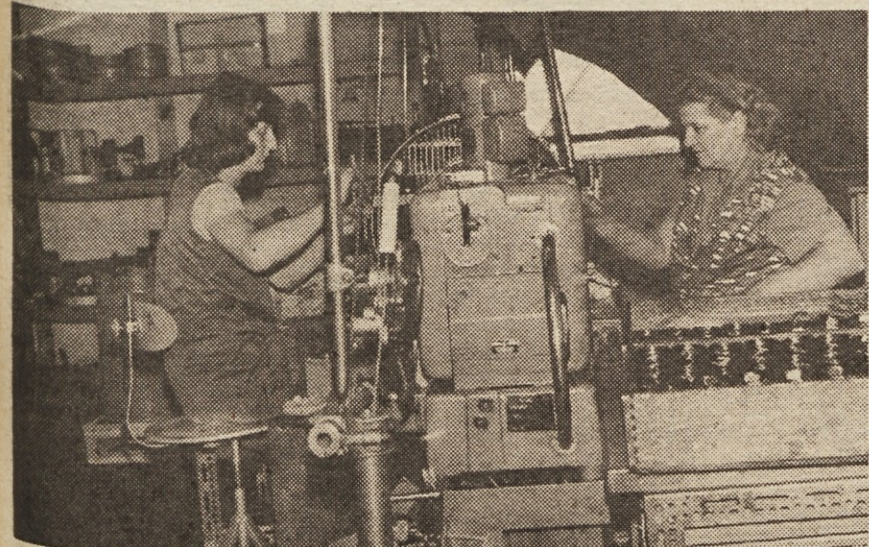
Precej novih sprememb so zadnji čas napravili tudi na področju aparatov za osebno nego. Tako so dali na

razvoja in tehnološkega oddelka. Premalo pa je še razvita množična inventivna dejavnost, čeprav imajo za ta namen zadolženega referenta. Dolgo časa so tudi čakali na samoupravni sporazum o MID, ki je na tem področju uredil vprašanje prijave, nagrade in ocene inovacije.

Lani so z domačo tehnično izboljšavo poenostavili izdelavo štedilnika, letos pa vgradno pečico, pri kateri so tudi poenostavili način gretja z izločitvijo enega grelnika.

Za vsa prizadevanja in njihovo uresničitev pa je seveda važna politika kreditiranja gospodinjske opreme, ker je od tega zelo odvisna kupna moč in s tem uspeh prodaje.

F. Kotar

Navijanje tuljav, ob stroju Aumann pa Pavla Kranjc in Andrejka Sorzi.

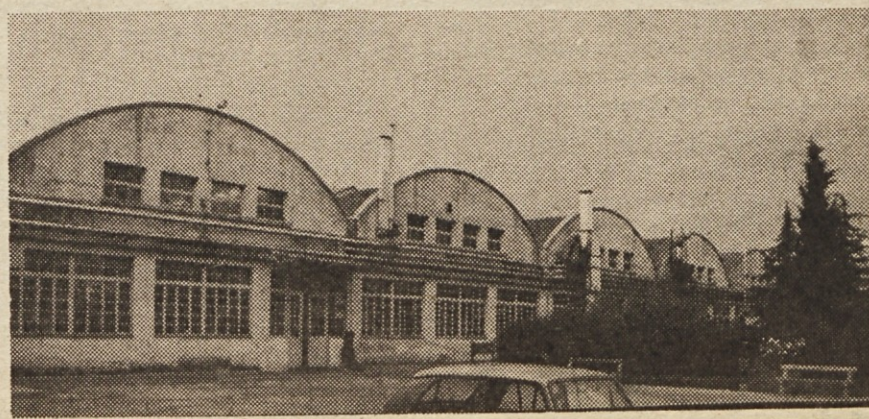
samoupravna organiziranost po temeljnih organizacijah. Ocenjujejo, da so trenutno nekje na višku in da takšnih skokov, kot so jih dosegli lani in v minulih letih ne bo več. To dokazuje tudi letošnji proizvodni načrt, ki je za približno 10 odstotkov višji od lanske realizacije.

Proizvodni načrt so v letošnjem prvem četrtletju izpolnili 23 odstotno, aprila pa že skoraj 33 odstotno. Upravičeno upajo, da bodo načrt letos dosegli in tudi presegle. Nekaj težav bodo imeli predvsem zaradi zastojanja v prodaji. Ta zastoj se je pokazal predvsem po prvem aprilu, ko je začel veljati zakon o zavarovanju plačil. Nekaj problemov bodo imeli tako, kot

velikih zaganjalnikov z močjo 4 KM za traktorje, ki jih izdeluje poljska industrija. Precejšnje zanimanje za njihove velike zaganjalnike je tudi v Romuniji, zlasti za zaganjalnike z močjo 6 KM.

V primerjavi z izvozom je uvoz te temeljne organizacije skoraj nepomemben. Uvažajo zlasti tiste sestavne dele, ki se jim jih pravzaprav ne splača izdelovati. To so zlasti drsni ležaji — tako imenovane tulke — iz bele kovine in še nekaj manjših delov. Precej bolj kot na uvoz pa so vezani na domače kooperante. Ti jim izdelujejo odlivke, vijake, bakelitne dele, krtačke, vzmeti, podložke, itd.

Poleg uspešnosti poslovanja se v

Delovne dvorane, v katerih ima svoje prostore TOZD Veliki zaganjalniki.

Ob stoletnici rojstva Vladimira Nazorja

Nekje v svojem partizanskem dnevniku je Vladimir Nazor, veliki hrvatski pesnik in rodoljub, zapisal: „Nekega dne si bomo rekli: Nismo živeli zaman!“

Letos, ko se spominjamo stoletnice rojstva tega velikana v novejši zgodovini jugoslovanskih narodov, znova tudi vsak zase razmišljamo o tej misli. Sicer pa o Nazorju te dni piše ves jugoslovanski tisk; v Zagrebu in drugod po naši deželi, še posebej tudi na Nazorjevem rodnem otoku Braču pa so pripravili vrsto proslav in posebnih kulturnih programov. Prav je torej, če o njem spregovorimo tudi mi, saj je bila največja Nazorjeva odlika v tem, da je znal za lepo in napredno navdušiti množice, preproste ljudi, tako, da so ti te ideje prevzeli za svoje.

V razliko od našega Cankarja, čigar stoletnico rojstva beležimo v istem letu, je Nazor živel zelo dolgo, umrl je leta 1949, star 73 let. Medtem ko nam je Cankarja, živečega v težkih in ozkih razmerah, sredi socialnih, nacionalnih bojev, požrla pravzaprav že prva svetovna vojna, je Nazor kot trštat, kremenit stavec z belo bradico ne samo dejavno preživel drugo svetovno vojno, ampak je kot partizanski tovariš tudi prevzel najvišje družbenopolitične funkcije v sosednji republici Hrvatski, prisoten potemtakem v naši zavesti še skoraj vse do danes.

Gotovo: Cankar se je tudi po svoji osebni in politični strukturi veliko prej in veliko izraziteje opredelil za socializem, za proletarca, ki si bo pisal sodbo sam. Nazor je dolga leta služboval kot učitelj, profesor in upravnik otroške kolonije v raznih krajih Hrvatske, zlasti v Kastavščini in celo v Kopru. Potem ko je že napisal kopico knjig, zlasti pesniških zbirk, v katerih je opeval svoje osebne zagate in pretekli blesk hrvatske samobitnosti v vojnem viharju, je skoraj nepričakovano prišel v partizansko kolono. A čeprav se je tako pridružil boju, NOV leta 1942 po zvezi drugega pesnika, veliko bolj revolucionarnega Ivana Gorana Kovačića, že v sorazmerno visoki starosti 66 let, povrh še bolehen, je vse napore junaško prenašal in je s svojo pisano besedo vzdobival tudi druge. A kot je tako postal kmalu vzor mnogim, zlasti mlajšim, tako je partizansko okolje vplivalo tudi nanj. Nazor je bil rodoljub že poprej, med vso okupacijo se je častno obnašal, toda pravi revolucionarni prelom je doživel šele v partizanih.

Partizani so Nazorju zaupanje vrnili z zaupanjem. Že leta 1943 so ga izvolili za predsednika hrvatske osvobodilne skupščine ZAVNOH, po osvoboditvi pa je vse do svoje smrti opravljal funkcijo predsednika prezidija Sabora SR Hrvatske. Hrvatski nacionalisti so se ponašali včasih s preteklostjo hrvatskih kraljev. V novi, zares osvobojeni in neodvisni socialistični Hrvatski, povezani v bratski skupnosti jugoslovanskih narodov, je nasprotno simbol suverene državnosti postal pesnik, modrec, poštenjak, človek, ki je bil z vso svojo neposredno preprostostjo vdan ideji svobode in veri v človeštvo.

Čeprav so minile nevarnosti vojne in prežee zasede okupatorjev, je vse do svoje smrti, običajno oblečen v značilno belo obleko, z belkastim slamnikom na glavi, svoje korake usmerjal tako, kot je zapisal v svoji pesmi: „Čoln na Kolpi“, prvi, ki jo je ob prebijanju na osvobojeno ozemlje zapisal decembra 1943. „Zdaj na desno zdaj na levo, vsekakor pa po sveti poti poštenosti in svobode.“

Ob tej visoko vzravnani podobi Vladimira Nazorja, politika in človeka, pa seveda ne smemo prezreti nič manjšo vlogo Nazorja kot umetnika. Še več: zanesljivo ne bi bilo Nazorja takega kot je bil, če ne bi bil Nazor predvsem pesnik.

Iz svojega domačega Bobovišća, Ložišća in Postira na dalmatinskem Braču je privzel smisel za naravo, ljubezen do morja in neba, posluh za ribiče, mornarje in pastirje. Oče in družina so mu navrgli za tiste čase kar široko izobrazbo. Od vsega začetka umerjen in razmišljujoč, je razglabljal o sebi, o smislu vesolja, o brezbriznosti časa, preteklosti in prihodnosti in se s tem veseljem kot kamenček na morskem nabrežju spajal.

Po zgodnjih literarnih začetkih je leta 1900 objavil svoje „Slavenske legende“, dve leti pozneje pa svoj ep „Živana“. Sledila je pesniška zbirka „Lirika“. Lotil se je slovenske in posebej hrvatske mitologije, kar se je odrazilo tudi v njegovih zgodovinskih

delih. Leta 1913 je izdal novo zbirko „Nove pjesme“, zatem pa otroški, a v bistvu simbolični ep „Medved Brundo“, v katerem je že načel probleme boja zoper tuje zavojevalce. Sledile so knjige Intima, Pjesme ljubene in Papirci. V razdobju med obema vojnama je izšla vrsta nadaljnjih Nazorjevih knjig, od Niza do koralja do prozega dela O bratu Gavanu in seki Siromaštini ter Topuskih legend.

Iz časa druge svetovne vojne pa so pomembni Nazorjev partizanski dnevnik, zbirka Pjesmi partizanske ter Lege ende o drugu Titu. Med najpopularnejša njegova dela sploh pa štejemo še njegove Istrske povesti, njegove Povesti z otokov, obsežni roman Pastir Loda pa Zagrebške novele in ne nazadnje njegov spomenik istrskemu ljudstvu Veli Jože, ki je nekak hrvatski Martin Krpan.

A ne samo zaradi Krpana, ne samo zaradi visoke umetniške vrednosti njegove literature, tudi sicer čutimo v Nazorju dragocenega soseda iz naše bratske skupnosti.

V pogojih delavskega samoupravljanja in v ožračju vse večjega, svobodnega približevanja in vzajemnega spoznavanja jugoslovanskih narodov in narodnosti se delavski kolektivi kot dediči vseh pozitivnih vrednot kulturne tradicije spošljivo spominjajo vseh velikih ustvarjalcev iz vseh republik Jugoslavije, zavedajoč se, da s tem izgrajujejo tudi svojo lastno celovitost.

Mara Ovsenič

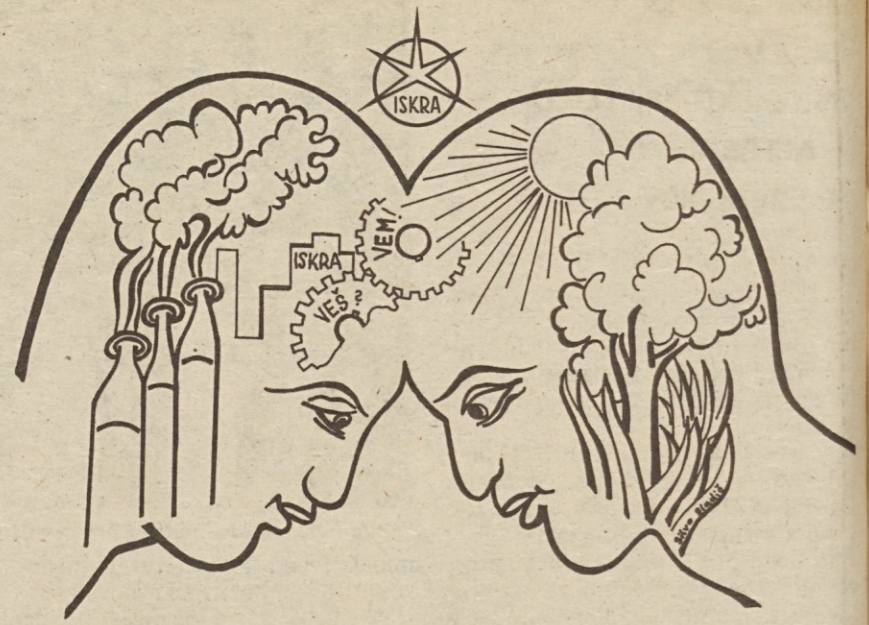
Preizkus znanja

Na prireditvi „Kviz Veš-veš“ poskrbljeno tudi za humoriste in ples

Za nami je drugo tovarniško tekmovanje ekip, ki ga je ob 25. maju z zabavnim programom vred pripravila komisija za kulturo pri KS ŽSMS DO Iskra-Industrija telekomunikacij. Po težki in razburljivi borbi je zmagala ekipa Tehnološko-analitskega oddelka - TAO. Sestavljali so jo: Miha Zupan, Milan Rihteršič in Milan Nosan. Za nagrado so prejeli astronomski daljnogled, darilo tovarne „Vega“, TOZD ERO pa je podarila vrtni stroj BC 116, ki bo zvrtil še marsikatero luknjo. MSO je prispevala pomoč v denarju, s katerim smo kupili Iskrin mešalnik „Girmi“. Za drugouvrščene ekipe sta prispevali telefonske aparate TOZD TEL Blejska Dobra in TEA. Prejeli so jih naslednji tekmovalci iz DS skupnih služb: Jože Perko, Dušan Furlan ter Florjan Pegan. Tone Volčič, Janez Nahtigal in Dušan Humar iz TOZD TEA so osvojili tretje mesto in si prislužili merilni instrument iz Otoč ter dva Iskrina sušilca las, katerih nakup je omogočila TOZD Števeci. Četrto nagrado - brezplačni deset-

V zabavnem delu kviza so se tekmovalke in tekmovalci iz občinstva pomerili še v pitju cockte skozi cucelj.

dnevni avtostop v avgustu po Skandinaviji je osvojila ekipa TEN-a. Vodja ekipe Pertinač Bojan je predstavil neposrednega misleca Franeta Grgiča in tajnico Jano Mandel. Seveda morate upoštevati, da je v polfinalu ekipa zasedla drugo mesto in da je vzrok njihove sedanje uvrstitve odhod Toneta Pegama na vojaške vaje. Šaljivo tekmovanje, za tri prosto-

Telefonski pogovor

Novinar: „Halo, novinar Brskuč od časopisa Nove klanfe. Bi lahko dobil tovariša direktorja.“

Tajnica: „Trenutno ga ni. Je na službenem potovanju v Parizu.“

Novinar: „... pa namestnika direktorja?“

Tajnica: „Ga tudi ni, je šel s tovarišem direktorjem...“

Novinar: „... na službeno potovanje.“

Tajnica: „da, je šel nakupovat za soprogo.“

Novinar: „Kaj pa predsednika delavskega sveta?“

Tajnica: „Trenutek... ja, danes je na sestanku v našem dislociranem obratu.“

Novinar: „... pa predsednik sindikata?“

Tajnica: „Prav danes ima na občini sestanek. - Zakaj pravzaprav želite te ljudi?“

Novinar: „Da bi se lahko pogovoril z neposrednim proizvajalcem o samoupravljanju v vašem podjetju.“

D. F. - Furly

ISKRA - INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMECHANIKO KRANJ

Kadrovsko področje

V skladu z letnim planom izobrazevanja in po sklepu 1. seje Odbora za združeno delo Elektromehanike z dne 2. 6. 1976 objavljamo

RAZPIS

Šolnin za šolsko leto 1976/77 za izredno šolanje na naslednjih šolah:

Fakulteta za strojništvo III. st.	5 šolnin
Fakulteta za elektrotehniko III. st.	5 šolnin
Ekonomska fakulteta III. st.	3 šolnine
Fakulteta za strojništvo II. st.	3 šolnine
Fakulteta za elektrotehniko II. st.	3 šolnine
Ekonomska fakulteta II. st.	3 šolnine
Visoka ekonomsko-komercialna šola II. st.	2 šolnini
Visoka šola za organizacijo dela II. st.	3 šolnine
Ekonomska fakulteta I. st.	3 šolnine
Fakulteta za strojništvo I. st.	5 šolnin
Fakulteta za elektrotehniko I. st.	5 šolnin
Visoka ekonomsko-komercialna šola I. st.	5 šolnin
Višja tehniška šola - elektro I. st.	10 šolnin
Višja tehniška šola - strojna I. st.	10 šolnin
Visoka šola za organizacijo dela I. st.	5 šolnin
Višja tehniška šola - kemija I. st.	2 šolnini
Višja tehniška varnostna šola - I. st.	3 šolnine
Višja pravna šola	1 šolnina
Višja upravna šola	1 šolnina
TSS - elektro	15 šolnin
TSS - strojna	15 šolnin
Administrativna srednja šola	5 šolnin
Ekonomska srednja šola	3 šolnine
Delovodska šola - elektro	5 šolnin
Administrativna šola (2-letna)	3 šolnine
Komercialna srednja šola	3 šolnine
Srednja politična šola	2 šolnini

Plačilo stroškov šolanja in ostale ugodnosti, ki pripadajo po Samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu delovne organizacije ISKRA ELEKTROMECHANIKA, bodo Delavski sveti TOZD obravnavali po naslednjih kriterijih:

- strokovni oceni dela na delovnem mestu,
- rezultatih psihološkega pregleda,
- delovni dobi v Iskri,
- zdravstvenem stanju.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati, ki zasedajo delovna mesta, za katera nimajo ustrezne izobrazbe in bi jo z odobrenim šolanjem pridobili. Vse potrebno v zvezi z vpisom morajo kandidati urediti sami pri ustanovi, ki je organizator šolanja.

Kandidati, ki žele dobiti šolnino, naj prinesejo naslednje dokumente na kadrovski oddelk (soba 6) najkasneje do 30. junija 1976:

- vlogo (prošnjo) z vsemi osebnimi podatki (datum rojstva, stalno bivališče, TOZD, telefon na delovnem mestu, osebna številka delavca),
- zadnje šolsko spričevalo (potrdilo o opravljenih izpitih, če se kandidat že šola),
- zdravniško spričevalo,
- strokovna ocena dela na delovnem mestu.

voljce iz dvorane, ki je sledilo zatem, je prireditev zelo popestrilo. Seveda sta prvo in drugo simbolično nagrado osvojili ženski, „Fajčo“ pa je zasedel „odlično“ tretje mesto, tako da mu je

Med tekmovanjem ekipe napeto premišlujejo, kateri odgovor je pravilen.

ostala v rokah samo otroška steklenička z dudko in kokto. Po bučnem aplavzu se je nadaljeval tekmovalni del. Zvrstila so se vprašanja iz književnosti, odlomke pa je recitirala Anka Konjar. Tako je bil zaključen tudi ta tekmovalni del. Nato se je nenadoma pojavil med vrati „ta zaresni“ Krjavelj s širokim klobukom, razcapano obleko in popotno torbo. Začel se je pritoževati, zakaj tudi njega niso povabili na kviz „Veš-veš“ in ko je prišel na oder, je odrinil napovedovalca Zdravka Gorjanca od mikrofona. Povedal je zanimiv dogodek iz preteklosti - kako je hudiča na pol presekal! Sledil je aplavz, po katerem je „Krvavelj“ zadovoljen odšel z odra.

Temu je ponovno sledilo tekmovanje. Četrto-ouvrščena ekipa ter predstavniki občinstva so tekmovali v uganjevanju predmetov. Prvi je prišel do cilja Tepina Rasto. V zabavnem delu večera je nato igral plesne ritme ansambel „Modrina“ tja do ene zjutraj.

Omenjeno prireditev je na filmski trak posnela Foto-kino sekcija Iskre. V naslednjih številkah glasila „Iskra“ bomo objavili vprašanja, ki so bila zastavljena na kvizu, tako da boste lahko preizkusili svoje znanje tudi tisti, ki vas na prireditvi ni bilo.

Silvo Sladič

Za boljše poklicno usmerjanje mladih

Od 7. do 14. maja je bil v Kranju prvi mednarodni sejem malega gospodarstva. Prvi tovrstni sejem je opozoril na izredno pomembnost malega gospodarstva pri razreševanju nekaterih gospodarskih in tudi družbenih problemov.

V okviru sejma je bila zelo zanimiva razstava gorenjskih poklicnih šol, ki je prikazala delo v posameznih poklicih. Nekaterim razstavljalcem in poklicnim šolam so ob zaključku sejma podelili posebna priznanja.

Poklicna šola ZP Iskra je prikazala predvsem poklice elektro stroke. Izvajali so tudi demonstracije s področja telefonije, električnih strojev, električnih meritev ipd.

Obisk je bil presenetljiv. Razstavo in demonstracije so si ogledali skoraj

(Nadaljevanje na 7. strani)

Zlato je gnoj

ALI PETDESET LET PO SMRTI SREČKA KOSEVELA

In potem so ga 27. maja 1926, se pravi pred petdesetimi leti, na domačem pokopališču v Tomaju pokopali, ob severnem delu krušičkega se zidu, od koder še danes sega lep razgled na kamnito vas, brinje, osat in vinograde, ki se valovito spuščajo v kraško planjavo, z občutkom samote in bolečine v stvareh, živalih, ljudeh.

„Stari svet umira v meni. Ura žalosti prihaja. V zlatem sijaju prihaja nova mistika. Mistika človeka. Magični ogenj mu sije iz srca. Njegove oči svetijo kakor radij v noč. Smrt je umikanje življenju. Smrt je veselje.“

Je bil to Kosovel?

Komaj 22 let starega so ponesli v grob njegovi šolski tovariši, akademiki iz Ljubljane in domači kmečki fantje s Krasa. Dekleta - so mu spletla vence. Jamo so obložili z belim papirjem in jo zasuli s cvetjem. Bratko Kreft je vrgel pesniku v slovo v grob še slovenski trak.

V noč je tulila burja in vršali so bori, osamel. Srečka Kosovela, njihovega brata, drobnega študentka z očalci in orjaškim talentom ni bilo več.

Pol stoletja je že zdaj od tega. Kako zgodovinarsko patetično zveni to: pol stoletja! Skoraj tako, kot bi potegnili iz arhiva zaprašen akt. Pa vendar: prav ista brinjevka še cvrkuta med ječičimi bori na Krasu, še se spuščajo skale in polja do zidu, za katerim počiva Srečka Kosovel. Skoraj da je njegov grob zaradi malomeščanskega okusa sorodnikov in majhnega zanimanja sodobnih kulturnikov tak, kot si ga za Kosovela ne bi predstavljali; nekam kičasto ozaljšan, a prazen. Prazen? Da, Kosovel mora sploh ni umrl?

„V večno dvaindvajsetletno mladost ga je začarala smrt. . . in ta večni mladenič se bo s svojo ognjevito in nežno, razbolelo in upajočo pesniško besedo vedno pogovarjal z nami, se vtiral v nas, postajal vse bolj del nas“ — je nedavno v jubilejnim zapisu razmišljal v Primorskem dnevniku slovenski pesnik iz Trsta, Marko Kravos.

Hodimo po cestah, se srečujemo in moramo iti drug mimo drugega. Zaman čakamo brinjevko v osamelem gaju na Krasu. Še in še občutimo, kot Kosovel, kako strašno je biti zlomljeni lok oboda. Še in še delamo v pisarnah, obračamo papirje, delamo pri strojih, si natikamo pri kovinskih strojih zaščitna očala; med seboj se vidimo še manj, v hršču se skoraj ne slišimo. Od nekdaj pade na tla vabilo na sindikalno proslavo št. toliko in toliko ob stoletnici Ivana Cankarja, ki je „v areni življenja stal.“ Ali nismo, če gre za areno, potemtakem — vsi pesniki? Pa se nam s Cankarjem vrne v zavest še njegov mlajši brat, Srečko Kosovel. „Pesnik je mehanik duš,“ se je ponudil Kosovel, sam sicer do smrti utrujen, a poln uporne volje, da kljub ekstazi smrti v stari Evropi najde pot v novi svet.

Ste slišali oktete, pevske zборе, ki so peli pesmi na besedilo Srečka Kosovela? Neizprosne so recitacije Kosovelovih tekstov. Po obliki in po vsebini je z njimi pesnik dokazal, da ni bil samo sopotnik slovenske Moderne, ampak močna, samostojna in povsem svojska osebnost, avtor kot je kraška skala in obenem univerzalen, kot je veter, ki zavija nad bori, zatem pa se žene od zatohlih konferenčnih dvoran in evropskih pomolov prek oceanov do vročih bregov Afrike in drugih celin.

Nič čudnega torej tudi ni bilo, če je prav Kosovel hitro doživel vrsto prevodov in izdaj v raznih tujih jezikih, začeni s francoščino, italijanščino in romunščino.

Težko je najti bolj osebno povedanih in s trpljenjem iz sebe iztrganih besed, kot jih prebiramo v Kosovelovi poeziji: navezanost na zemljo, ljubezen, tesnoba, slutnja smrti. Toda pri vsej svoji osebnosti je Kosovel tudi vselej poln skoraj elementarnega čustvovanja z vsemi iz okolice, z zatiranimi in izkoriščanimi, ves razvnet v svetem protestu zoper delničarsko in svetohlinsko gospodo, zoper lažne mirotvorce in odkrite fašistične nasilnike, zoper vse, ki se z umazanimi rokami pulijo za zlato.

Čprav s kmetov doma, dijaček in študent, pesnik, ne delavec, se je Kosovel počutil proletarja in v mnogih pesmih je ta svoj borbeni dolg revolucionarno začrtal. Še posebej pa je svoje ideje povedal naravnost v svojem znamenitem govoru „Umetnost in proletar“, ki ga je — podobno kot je Cankar nekoč govoril o tej temi pred delavci v Trstu — imel v imenu svoje napredne literarne skupine malo pred svojo smrtjo v proletarskem Zagorju.

V tem rudarskem kraju, kjer je nekoč tudi Cankar kandidiral na listi socialistične stranke za poslanca, je Kosovel brez rokavic izpovedal podobna odločna socialistična načela in podoben pogled na umetnost. „V Cankarjevi umetnosti se človek lahko prerodi, in prenovi in če je dovolj močan, postane sposoben, da pretrpi in žrtvuje vse za to, da zagovarja resnico, da se bojuje za pravico.“

Proti koncu svojega govora pa je jasno dostavil: „Naša pot med vrste delavstva, med naše delavske revirje, je izraz naše vere v novo družbo. Kajti še nobena doba si ni nadela tako velikih nalog, kot današnja doba. Za velikimi političnimi in socialnimi boji stoji nova bodočnost vsemu človeštvu: nova ureditev družbe.“

Po tem literarnem večeru v Zagorju so še posedali dolgo v gostilni pri razgovorih, zamudili so vlak in ker Kosovel ni imel denarja za prenočišče, je prezebal vso noč na postaji. Bratko Kreft, ki je bil takrat z njim v Zagorju, izpričuje, da je prav ta prehlad s sledečo hudo gripo povzročil, ali pa vsaj pospešil, Kosovelovo smrt.

Vsega mladega, počivajoče milega so pokopali. Toda šele v poznejših letih smo se jeli zavedati, ne samo tega, kaj smo z njim izgubili, ampak tudi tega, kaj nam je kljub svoji nedodelanosti in improvizirani nedokončnosti v svojih rokopisih zapustil.

Njegove mile pesmi so objavili že zgodaj, njegovi ostrji, nekonvencionalni, eksplozivni Integrali so lahko zagledali luč javne objave šele mnogo pozneje. A morda šele v teh, krčevitih, iz obupa ekstaze in upora iztisnjenih pesnitvah, zloženkah besed v najbolj drznih oblikah, smo res začutili, kako je Srečko Kosovel, tako kot Prešeren in Cankar, svoje pesništvo krvavo doživljal kot absolutno nujnost, kot celodnevni poklic, kot svojo in drugih usodo.

„Jaz sem rdeča raketa, vžigam se in gorim in ugašam . . .“ Pa tudi: „Gnoj je zlato in zlato je gnoj, oboje = 0“.

Mara Ovsenič

Mladi Iskra Commerce na obisku v Celovcu

ISKRA ZA KLUB KOROŠKE DIJAŠKE ZVEZE

Že v eni izmed prejšnjih števil Iskra smo pisali o obisku mladih iz Iskra Commerce pri dijakih slovenske gimnazije v Celovcu. Kot smo povedali, smo Koroškim Slovincem obljubili, da jim bomo po svojih močeh pomagali pri urejanju prostorov, namenjenih izvenšolskim dejavnostim. Zato smo se 11. maja odzvali vabilu na otvoritev klubskih prostorov. Vzeli smo gramofon „ISKRAPHON 2005“ in se odpravili čez mejo. Po dolgotrajnem iskanju smo končno le našli prostore Mohorjeve družbe. Sprejelo nas je več deset mladih Slovincem, zvedeli smo, da bi jih prišlo še več, pa imajo otvoritev prav v času mature tako, da je moral marsikdo ostati doma pri knjigah.

Na slavnosti ob otvoritvi kluba Koroške dijaške zveze je prisotne najprej pozdravila predsednica Olga Vouk. Posebej je izrazila zadovoljstvo, da so se vabilu odzvali generalni konzul SFRJ Bojan Lubej, predstavniki zveze slovenskih organizacij, predstavniki Narodnega sveta Koroških Slovincem, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Zablatnik, toplo pa je pozdravila tudi nas, predstavnike mladine Iskre. V nadaljevanju je spregovorila o pomenu prostorov, katere so dobili. Tako imajo 4 prostore. V prvem sta urejena čitalnica in bife, v drugem je zabavišni prostor, tretji je namenjen učenju, saj se veliko dijakov vozi v šolo iz okoliških vasi. Ker že dlje uspešno deluje lutkarski krožek, so četrti prostor namenili za shranjevanje lutk.

Ko je bil uvodni del končan, smo mladim Slovincem s Koroške izročili ISKRAPHON in prve zvoke slovenske narodne pesmi je pozdravilo navdušeno ploskanje. Kasneje smo se zapletli v razgovor s predsednico Olgo Vouk, Rolandom Grilcem, ki je vodil urejanje prostorov in predstavnikom Zveze koroških študentov Tonijem Sehillandrom.

Zanimalo nas je predvsem, zakaj so se odločili za ustanovitev omenjenega kluba. Povedali so nam, da so bili dolgo časa razkropljeni po vsem Celovcu, seje so imeli po kavarnah, skupnega življenja pa razen v šoli, skoraj ni bilo. Zato so želeli imeti nek prostor, v katerem bi se lahko sestajali, hkrati pa so jim na razpolago slovenski časopisi knjige, slovenska glasba. Nadalje, nas je zanimalo, kje in kako so zbrali sredstva, potrebna za ureditev prostorov.

„Nekaj denarja smo zbrali s člarnino, nekaj so dale osrednje slovenske organizacije na Koroškem, 50.000,00 din pa smo dobili od jugoslovanskega konzulata v Celovcu. „Slovenijales nam je res obljubil stole, katere pa do danes žal še nismo dobili“, nam je povedal Roland Grilec in nadaljeval: „Zelo pa smo veseli, ker ste mladi iz Iskre dali pobudo za vzpostavitev čim tesnejšega sodelovanja z nami.“

Ko so naši sogovorniki odšli na predstavo Cankarjevega Martina a Ka čurja, smo za besedo naprosili tudi Filipa Waraska, ki je sodeloval v oddaji avstrijske televizije „Tujci v domovini“ ki smo jo lahko videli tudi na naših zaslonih.

V zvezi s to oddajo nam je Filip povedal: „Oddaja in razprava s predstavniki koroških strank je ponovno pokazala Koroškim Slovincem, da so v Avstriji državljani „druge vrste“. Že odnos, ki ga je kazala tako imenovana nemška Koroška do avtorice filma Brandstallerjeve je zgovoren dokaz, da vsakogar, ki se zavzame za pravice Koroških Slovincem dobesedno izločijo iz družbe. Danes diskriminacije namreč ne izvajajo na način, kot ga poznamo iz obdobja nacizma, ampak je mnogo bolj zahrbtn. Koroškim Slovincem onemogoča soddločanje v družbi, v kateri živijo. Kdor se v Avstriji odloči za narodno zavest, se odloči tudi za gospodarsko in socialno zapostavljanje.“

Nadalje smo govorili o stikih Koroških Slovincem z matično deželo.

„Več kot petnajst let smo potrebovali, da smo s pomočjo raznih organizacij Koroških Slovincem prišli do svojih prostorov.“ Pri tem nas zelo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Štiridnevni izlet na Dugi otok in Komate

od 17. junija do 20. junija in od 24. junija do 27. junija

Prvi dan: Odhod avtobusa ob 5. uri iz Ljubljane, s Trga osvoboditve (pred Univerzo), čez Gorjance, Metliko, Karlovac, do Slunja in Plitvičkih jezer, kjer bo kratek postanek, nato nadaljevanje poti do Zadra in Sukošana. Iz Sukošana prevoz z barko do počitniškega naselja Mir na Dugem otoku.

Približno ob 15. uri kosilo, do večerje prosto za kopanje.

Drugi dan: po zajtrku izlet na Komate.

Na enem izmed Kornatskih otokov bo piknik (morske ribe, čevapčiči, odprto pivo, domače vino, itd.)

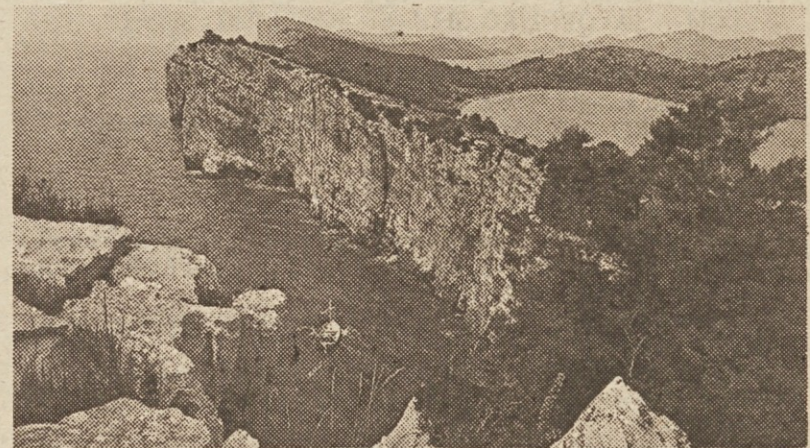
Večerja v počitniškem naselju Mir na Dugem otoku.

Tretji dan: po zajtrku izlet na Pašman, Sali in Molat. Kosilo v Saliju, večerja in prenočišče v počitniškem naselju Mir na Dugem otoku.

Četrti dan: po zajtrku prosto za kopanje v čudovitem slanjem jezeru na Dugem otoku, po kosilu pa povratek v Sukošan. Vračali se bomo po Jadranski magistrali ter v večernih urah prispeli v Ljubljano.

Cena s prevozom, avtobusnim in ladijskim, polni penzioni, na pikniku tudi pijača, znaša za osebo 780,00 din.

Prijave sprejema Počitniška skupnost Iskra, Trg revolucije 3, tel. 324-765 do zasedbe avtobusa.

Motiv z Dugega otoka; na desni znamenito slano jezero.

Program

II. TRADICIONALNEGA SPOMINSKEGA POHODA NA KALIŠČE OB DNEVU KOKRŠKEGA ODREDA dne 19. in 20. junija 1976

Pohod na Kališče ob Dnevu Kokrškega odreda je organiziran v spomin na ustanovitev KOKRŠKEGA ODREDA 18. junija 1942 na Kališču na pobočju Storžiča (1514 m) in na vrsto drugih pomembnih dogodkov in žrtev NOB na tem območju in sicer:

- 3. avgusta 1941 je na Veliki poljani počila prva partizanska puška v kranjski občini;
- 4. avgusta 1941 je bil pri Verbičevi koči pod Storžičem ustanovljen kranjsko-tržiški ali Storžički bataljon; naslednji dan pa je v isti koči padlo 8 borcev tega bataljona;
- 3. februarja 1942 sta ob napadu na Kokrško četo v Semperovi koči na pobočju Lovrenca padla tovariša Franc Zupan iz Vogelj in Vinko Burnik iz Skaručine;
- 13. julija 1942 je bil na severnem pobočju za Bašelskim vrhom napaden II. bataljona Kokrškega odreda; tega dne pa so neposredno nad Kališčem, pod Bašelskim sedlom padli Franc Vodopivec — Ciril iz Kranja, član Pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko in organizator vstaje v kranjskem okrožju, Boris Ručigaj iz Kranja, organizator SKOJ-a v kranjskem okrožju in Miha Bizjak, prvoborec iz Trboj;
- leta 1944 je neposredno pod Kališčem bila zgrajena partizanska bolnišnica „KOŠUTA“, ki je obnovljena, z grobiščem umrlih ranjenec, in kurirska karavla S 19;
- mimo bolnišnice „KOŠUTA“ iz Bašlja na Kališče je bila po vojni obnovljena KURIRSKA POT.

Tudi v vsem ostalem obdobju NOB je bilo območje Storžiča središče zbiranja partizanov na levem bregu Save.

Ob 30. letnici ustanovitve Kokrškega odreda je bilo na Kališču odkrito spominsko obeležje. V spomin na ta odred pa nosi njegovo ime tudi sedanji planinski dom na Kališču. Na Kališču, kraju ustanovitve Kokrškega odreda, potekajo redna vsakoletna praznovanja že od leta 1972. V letu 1975 pa so ta praznovanja prerasla v nov širši okvir — pohod na Kališče ob Dnevu Kokrškega odreda, kot bodoče množično in tradicionalno obliko praznovanja.

SOBOTA: 19. junija 1976

- Do 17. ure se zberejo na Kališču na jasi ob spominskem obeležju KOKRŠKEGA ODREDA — Spodnje Kališče:
 - borci Kokrškega odreda in drugi borci ter aktivisti (odhod iz Mač ob 14. uri; (vodja Miloš Rutar);
 - pripadniki enot kokrškega partizanskega odreda;
 - pripadniki JLA iz Kranja in karavle Kokrškega odreda;
 - udeleženci orientacijskega pohoda za pokal Kokrškega odreda, razpisane od Mladinskega odseka PD in KO Kranj. (V pohodu sodelujejo vnaprej prijavljene ekipe planincev, tabornikov, pripadnikov JLA in TO.)
- Pohod se prične ob 12. uri iz Mač.
 - planinci in gorski reševalci PD Kranj; taborniki „Kokrškega odreda“, učenci in učenke osnovne šole „Kokrškega odreda“ Krize in pionirji Kokrškega odreda z vzgojnega zavoda v Predvdvoru.
- Vsi udeleženci sobotnega pohoda (razen borcev in drugih starejših udeležencev, za katere je bivanje rezervirano v Domu Kokrškega odreda), bivajo na Spodnjem Kališču v zato organiziranem taboru. Vodja tabora je Emil Herlec. Člani tabornega vodstva so še odgovorni vodje (starešine) posameznih enot — udeležencev sobotnega pohoda, ki v svojih enotah za ves čas taborjenja organizirajo dežurno službo.
- Ob 18. uri:
 - polaganje vencev na spominska obeležja na Bašelskem sedlu in Spodnjem Kališču.
- Ob 20. uri:
 - kresovi: Kališče, vrh Storžiča, Jakob, Velika poljana, Križka gora,
 - taborni ogenj v Spodnjem Kališču s programom udeležencev sobotnega pohoda — vodja programa M. Rutar.
- Ob 23. uri:
 - obvezen počitek (vseh udeležencev pohoda).

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZA BOLJŠE POKLICNO USMERJANJE

(Nadaljevanje s 6. strani)

Vsi učenci gorenjskih osnovnih šol, ki letos zaključujejo šolanje. Absolventi osnovnih šol so ob teh demonstracijah pokazali veliko zanimanje. Prav gotovo so dobili širši vpogled v razne poklice in se bodo laže in pravilneje odločali pri izbiri bodočega poklica.

Gorenjske poklicne šole se bodo odšle vsako leto predstavile osnovnošolcem, kar pomeni pomemben korak k boljši obveščeniosti o delu in načinu poklicnega izobraževanja nasploh.

Priznanja so poleg Šolskega centra ZP Iskra Kranj dobili še: Poklicna šola Kranj, Šolski center za tekstilno stroko Kranj, Železarsko-izobraževalni center Jesenice, Poklicna avtomehanična šola Škofja Loka, Gostinska šola Bled, Skupnost za zaposlovanje Kranj, Šolski center za blagovni promet Kranj, Poklicna lesna šola Škofja Loka in Poklicna kovinarska šola Radovljica.

Alojz Boc

II. TRADICIONALNEGA SPOMINSKEGA POHODA NA KALIŠČE OB DNEVU KOKRŠKEGA ODREDA dne 19. in 20. junija 1976

(Nadaljevanje s 7. strani)

OPOMBA:

Udeležba v sobotnem pohodu je zaradi zmogljivosti tabora, Doma Kokrškega odreda in drugih prenočitvenih objektov na Sp. Kališču številčno omejena in organizirana izključno po naprej sprejetih prijavah. Iz naštetih razlogov naj drugi sobotni udeleženci oz. obiskovalci ne računajo na možnost sprejema v domu in prenočitve v teh objektih.

NEDELJA: 20. junija 1976

- Množičen pohod na Kališče po markiranih planinskih poteh iz smeri:
 - MAČE – KALIŠČE
zbor ob 7.00 uri
skrbje planinski vodniki PD Kranj
 - PREDDVOR – JAKOB – ZAPLATA – KALIŠČE
zbor ob 6.30 uri pred domom Albina Drolca (dom upokojencev)
skrbje planinski vodniki PD Kranj
 - BAŠELJ (Dom Rade Končar) – KALIŠČE
po kurirski poti mimo bolnišnice „KOŠUTA“ zbor ob 7.00 uri
skrbji štab MPB dr. FRANCE PREŠEREN KRANJ
 - POVLJE – VELIKA POLJANA – KALIŠČE
zbor ob 7.00 uri v Povljah pri studencu, skrbi mladina in sindikat Golnik-Goriče
 - GOZD – MALA in VELIKA POLJANA – KALIŠČE
zbor ob 6.30 uri,
skrbji PD Križe
 - LOM – MALA in VELIKA POLJANA – KALIŠČE
 - LOM – JAVORNIŠKO SEDLO – BAŠELJSKO SEDLO – KALIŠČE
zbor ob 6.30 uri dom pod Storžičem
planinski vodniki PD Tržič
 - JEZERSKO – ZGORNJA KOKRA – BAŠELJSKO SEDLO – KALIŠČE
zbor ob 7.00 uri pri Kanonirju
skrbijo člani PD Jezersko

Navedene organizacije, ki so zadolžene za pohode v posamezne smeri, naj se v svojem in bližnjem okolju povežejo z vsemi udeleženci za skupen organiziran pohod z zbornih mest.

Vodje pohodov so dolžni skrbeti za red in varnost udeležencev pohoda.

Udeleženci nedeljskega pohoda pridejo na Sp. Kališče predvidoma do 10. ure. (Starejšim, manj vajenim hoje, se priporoča najlažja pot – pohod iz Mač).

- Ob 8. uri
 - vaja GORSKE REŠEVALNE SLUŽBE Kranj (vaja poteka z vrha Storžiča do jase na Spodnjem Kališču);
 - Ob 9. uri
 - vojaška vaja Kokrškega partizanskega odreda poteka po grebenu med Bašeljskim sedlom in Domom Kokrškega odreda;
 - Ob 11. uri
 - Osrednja proslava ob spominskem obeležju Kokrškega odreda na jasi na Sp. Kališču:
 - govor
 - kulturni program
 - podelitev pokalov in priznanj Kokrškega odreda udeležencem orientacijskega pohoda;
 - Krajevna skupnost BELA, ki ima dan ustanovitve KOKRŠKEGA ODREDA za svoj krajevni praznik, organizira polaganje vencev na spominska obeležja v Bašlju;
 - (obeležje Blažu Močniku),
 - (obeležje Florjancič – Križaj – Javornik),
 - na požgani Semperovi koči na pobočju Lovrenca,
 - bolnišnici „KOŠUTA“ 19. 6. 1976 do 12. ure.
 - POTRDILO za pridobitev značke po petih pohodih ob DNEVU KOKRŠKEGA ODREDA. Udeležencem II. pohoda se bodo kartoni žigosali, drugim (novim) udeležencem pa izdajali novi v soboto in nedeljo na Kališču v Domu Kokrškega odreda, kjer bo udeležencem na voljo tudi poseben spominski žig.
 - Prevoz opreme in hrane: Za organizacijo sobotnega tabora za prevoz opreme in hrane iz Mač do spodnje tovarne žičnice in po žičnici na Kališče skrbi Tone Aleš (po domače Remčev iz Mač št. 2.) Po enaki poti se bo vračala oprema nazaj v Mače.
- Pohod poteka v obeh dneh ob vsakem vremenu s tem, da se sobotni in nedeljski program na Kališču prilagodi vremenskim pogojem.

Planinski izlet na Vršč-Prisojnik – Lepeno – Krn

Planinska sekcija ISKRA Elektromehanika Kranj organizira v soboto, 19. in nedeljo, 20. junija 1976 tradicionalno planinsko srečanje s člani celovškega Slovenskega planinskega društva. Skupaj se bomo povzpeli v soboto z VRŠICA na PRISOJNIK (2547 m – 3 ure), naslednji dan pa iz Lepene na KRN (2245 m – 5 ur). Med potjo se bomo ustavili ob spomeniku poetu Julijskih Alp – Kugiju in izviru „bistre hčere planin“ – Soče.

Odhod izpred kranjskega kina Center bo v soboto ob 5. uri zjutraj, cena prevoza je 30 din.

Prijave in vplačila sprejema Olga Pajk, tajništvo ERO, tel.: 2822 in poverjeniki sekcije do vključno srede, 16. junija.

Vabljeni!

Tridnevni izlet v Poreč in Pulo

od 2. julija do 4. julija

Prvi dan: odhod ob 7. uri iz Ljubljane, s Trga osvoboditve (pred Univerzo), prek Novigrada (ogled zemljišča v Pineti), do Poreča.

V Poreču bo kosilo, popoldan ogled Poreča.

Večerja v Poreču v počitniškem domu Iskre, po večerji prevoz v Runke, kjer bo prenočišče.

Drugi dan: po zajtrku ogled Pule, po kosilu prosto za kopanje, zvečer piknik in zabava na prostem, (čevapčiči, ražnjiči, odprto pivo, domače vino, žganje in radenska)

Tretji dan: zajtrk in kosilo v Runkah, po kosilu povratek Opatije – Ičičev in Postojne v Ljubljano.

V ceni sta zajeta dva in pol penziona in vsi prevozi.

Cena izleta za osebo: 650,00 din.

Prijave sprejema: Počitniška skupnost Iskra, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel. 324-765.

Sindikalno dopoldne

Sobota, na kegljišču gostišča „Jamnik“ na Viču, pišemo pa dne 5. junija 1976.

Že od devete ure naprej je na kegljišču „vse živo“. Sindikalisti, fantje in dekleta, se merijo v večini, ki terja zanesljivo oko, krepko roko in še marsikaj drugega, na kar se razumejo samo strokovnjaki in mojstri kegljaških steza.

Borbe so „neizprosne“. Kegljji padajo, vstajajo in spet padajo – da bi jih dobro merjeni lučaji znova spravili v „horizontalo“. Številke na semaforjih rastejo, nezadržno.

Sodeč po zagnanosti bi dejal, da gre vsaj za izbirno tekmovanje za Montreal. Pa ni tako resno, čeprav je na moč razburljivo. Iskraši so – „Iskra Industrija avtomatike“ piše na sporedu.

Vitek fant, orodjar, se napne kot struna, napravi obvezne korake in useka. Tlesk! Osamelci keglji na postavnici se zvrne kot spodrezan. Bravo, fant se razume na te reči! Vidi se, da je vajen delati z mikrometrom – tudi v športu. Aplavz!

Na tekmovalni listi piše, da se merijo med seboj delavci sindikalisti iz „Naprav“, „Inženiringov“, „Orodjarne“ in novomeških „Usmernikov“. Ljubljanski tekmovalci se še kar dobro poznajo med seboj, novomeški pa so uganka. Bajje je med njimi nekaj „asov“, ki lahko pripravijo marsikatero presenečenje.

Kazalec na uri gre na dvanajsto in čez – tekmovalna vna narašča. Fantje odhajajo v garderobo preoblačiti prepotene majice in se spet vračajo na borilne steze. Redko imajo priložnost, da pokažejo, kaj zmorejo tudi izven delovnih mest. Takole, kot enaki med enakimi: tisti od strojev kot tisti iz pisarn in projektantskih desk. Uspehi boljših vzbujajo – ne jeze – temveč tovariško občudovanje. Saj so navsezadnje vsi Iskraši, sindikalisti.

Po svoje se znojijo tudi navijači. Vsak ima svojega „varovanca“, ki mu povzroča skrbi ali radost. Bolj ali manj posrečeni „lučaji“ švigajo med navijaškimi mizami ter vzbujajo smeh in dobro voljo. „Ka j bo tisti vaš treburhar, saj se še dobro prepogniti ne more – poglej naše! Vsi so kot Miro Cerar!“ Ali: „Vidiš ga našega Jožo, iz delavske kontrole! Če takole „čisti“ na njihovih sejah...“

MLADI ISKRA COMMERCE NA OBISKU V CELOVCU

(Nadaljevanje s 7. strani)

veseli, da imamo poleg generalnega konzula SFRJ Bojana Lubeja v svoji sredi tudi mlade iz Iskre, ki so današnje srečanje še posebej obogatili, saj to daje koroškim dijakom občutek, da v prizadevanjih in boju za narodnostne pravice niso sami. Zavedamo se, da v preteklosti tudi sami nismo bili dovolj prizadevni, da bi vso možno pomoč s strani matične dežele dosegli, hkrati pa nas zasnovano sodelovanje med mladino Iskre ter koroško dijaško zvezo vodi k prepričanju, da je tukaj nov začetek v izboljšanju odnosov med Koroškimi Slovenci in organizacijo Zveze socialistične mladine Slovenije.

Dani Burnik

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame
FRANČIŠKE ŠINKO

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Stikala za izraze sožalja in finančno pomoč

sin Štefan

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniško, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, v. d. odgovornega urednika Janez Šilc – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA-DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Vratarjeva parada, kot pri „zaresnem“ nogometu.

Letne športne igre Iskre vendarle bodo

V zadovoljstvo številnih športnikov ZP Iskra, ki so vse do tega trenutka živeli v negotovosti ali letos bodo, ali ne XII. letne športne igre Iskre, napovedane za 26. in 27. junij v Šentjermeju, danes zapišimo, da športne igre bodo!

Brž, ko se je za to našo tradicionalno vsakoletno športno manifestacijo prižgala zelena luč, se je sestala športna komisija in že tudi izvedla zrebanje ter „vozni red“ letošnjih iger, ki bodo, kot je bilo že prej dogovorjeno potekale v znamenju bojev med bronznimi ekipami in v običajnih športnih zvrsteh.

Seveda bo breme organizatorjev letošnjih iger še večje spriču tako kratkega roka, ki nas še loči do 26. junija. Vendar so se organizatorji svojih zahtevnih nalog lotili še tembolj zagrizeno in zanesljivo lahko pričakujemo da bodo kljub vsemu tudi letošnje športne igre Iskre dobro uspele in pokazale koliko veljajo športniki iz delovnih kolektivov Iskre. Podrobnosti o tem, kdaj in kje bodo potekala posamezna tekmovanja, bomo še poročali, za danes le še to, da so se na seji komisije dogovorili za spremembo v nogometu in kegljanju.

V nogometu namreč spriču pomanjkanja časa ne bo običajnih predtekmovanj, pač pa se bo osem ekip v dveh skupinah potegovalo za naslov najboljših oba dneva v Šentjermeju.

V kegljanju pa je letos novost v tem, da bodo tako ženske, kot tudi moške ekipe pomnožili za dva tekmovalca, ženska ekipa bo tako torej štela 6 kegljačic, moška pa 8 tekmovalcev.

Lahko se pohvalimo, da so med našimi sodelavkami tudi dobre rokometašice.

Novomeščanke presenečajo. Bijejo kot iz topa, čisto po „moško“. „Lahko je njim, ki so od usmernikov, menda bodo že znale prav usmerjati...“, padajo komentarji od navijaških miz. Pa tudi aplavzi, seveda. „Uh, če bi se takšnale namerila name, padem sam od sebe – kot keglji!“, vzdihuje Slavko iz inženiringov. Zagoreni molk potrjuje, da tudi drugi niso daleč od podobnih razmišljanj.

Novomeščanke pa, na moč resne, „čistijo“ po tekmovalnih stezah brez prizanašanja. Kot Alenčica trize v narodni pesmi. – Tako, tovariši dragi, to je naš prispevek k ženski enakopravnosti. In prav je tako, živeli sindikati!

Številke na semaforjih kažejo zavdanja vredne rezultate. Še malo in pri koncu bo to zanimivo sindikalno športno srečanje. Vedno jasneje postaja, da bodo med zmagovalci – kdo že? Ah, da, med moškimi ekipami menda orodjarji, med dekletji pa seveda Novomeščanke. Zaslužili so, čestitamo in sedaj pa k skupnemu kosilu in razdelitvi plaket in priznanj.

Pogovori za mizo se odvijajo v znanem stilu: če bi... Ali: vrag te nesi, nisem vedel, da si takšna sablja! Kako pa kaj v tovarni? Boste zmogli?

A ti, ki si nekaj šaril po svoji beležnici, napiši tako kot je bilo. Točno in po zaslugah, da ne bo zamere. Zlasti ne pozabi omeniti plaket in priznanj, ki so si jih tekmovalci priborili: zase in za svoje kolektive, seveda.

Velja! Zapisano bodi torej, da so si prav vsi – tekmovalci, prireditelji in navijači – zaslužili lepo in veliko plaketu tovarištvu in sindikalnega športnega bratstva.

Tisto največjo in najdragocenejšo, ki je dejanski cilj in namen takšnih in podobnih prireditev. Sedaj in v prihodnje!

LM

INDUSTRIJA TELEKOMUNIKACIJ

Iskra gostitelj

Kranj je od 9. do 13. junija gostitelj najboljših vojakov – športnikov našega armadnega območja.

Enaintridesetega športnega prvenstva se je udeležilo devet ekip, nad katerimi so prevzele pokroviteljstvo delovne organizacije kranjske občine. Iskra – Elektromehanika je prevzela pokroviteljstvo ekip Ljubljana 1 in Ljubljana 2. V ponedeljek, 7. 6., sta si ti dve 160-članski ekipi ogledali tovarne Elektromehanike v Savski Loki in na Laborah. Po ogledu proizvodnje je sledil tovariški razgovor. Predstavniki mladinske organizacije so odgovarjali na vprašanja vojakov ter starešin.

Zvečer je komisija za kulturo pri mladinski organizaciji pripravila kulturni program. V tem programu so se predstavili občinstvu naši že znani recitatorji: Anka Konjar, Staša Krpan, Janko Hvasti ter Lado Guna.

Silvo Sladič

DOPIŠUJTE V ISKRO